Ao. 1829. **No. 20.**

GRONINGER COURANT.

Dingsdag den 10 Maart.

Op *Woensdag*, den 11 Maart aanstaande, des middags te 12 uren, zal, ten overstaan eener Kommissie uit de Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, in het openbaar, in de vergaderzaal der Staten, in het Provinciehuis te Groningen, worden overgegaan tot de uitloting van *twee* stuks obligatiën, ieder groot *f* 500 — 00, der geldleening van *f* 80,000 — 00, tot het aanleggen van bepuinde wegen langs het Aduarderdiep en de Lent, en het graven van een kanaal van het Aduarderdiep af langs de dorpen Feerwerd, Ezinghe en Saaxum naar Oldehove, met het maken van een' bepuinden weg langs hetzelve, welke, in gevolge het plan van negotiatie, gearresteerd bij Koninklijk besluit van den 11 November 1824, no. 135, op den 1 Mei eerstkomende zullen worden afgelost.

De Staatsraad, Gouverneur van de Provincie
Groningen
Groningen: den 25 Februarij 1829.
G. W. VAN IMHOFF.

A D V E R T E N T I E.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen bij deze ter kennis van allen, die daarbij belang hebben, dat de herijk der *lengtematen* en *gewigten*, daar onder begrepen het *Zilversmids-gewigt*, in deze Gemeente zal plaats hebben voor de Ingezetenen, wonende in de Roode letters A, B, C en D, van den 2den tot den 6 Maart aanstaande; voor die in de letters E, F, G en H, van den 9den tot den 13 Maart; voor die in de letters I, K, L en M, van den 16den tot den 20 Maart; voor die in de letters N, O, P en Q, van den 23sten tot den 27 Maart; voor die in de letters R, S, T en U, van den 30 Maart tot den 3 April, en voor die in de letters V, W, X, IJ en Z, van den 5den tot den 10 April, en voorts dat de herijk der Inhouds-Maten voor drooge Waren, zoo Tonnematen als andere Korenschalen en de Wisse, zal geschieden voor de Ingezeteneen, in de roode letters A tot H, van den 21sten tot den 24 April aanstaande; voor die in de letters I tot Q, van den 27 April tot den 1 Mei, en voor die in de letters R tot Z, van den 3den tot den 8 Mei, en zulks alles telkens des voormiddags van 9 tot 12 en des namiddags van 2 tot 5 uren, de Zaturdag en Zondag uitgezonderd.

En opdat de belanghebbenden zich voor de onaangename gevolgen van verzuim in dezen mogen hoeden en van de bepaalde straffen vrijwaren, worden dezelve herinnerd aan het Koninklijk besluit van den 30 Maart 1827 (*Staatsblad* no. 13), houdende bepaling der straffen, waarin zij zullen vervallen zijn, die nalatig mogten zijn in het nakomen hunner verpligting in dezen.

Groningen den 3 Maart 1829.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

NATIONALE MILITIE.

P U B L I C A T I E.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen ter kennis van de Lotelingen der Nationale Militie der Ligting van den jare 1829, dat de Militieraad deszelfs tweede Zitting zal houden, in de gewone Vergaderzaal in het Raadhuis, op *Woensdag*, den 1 en *Maandag*, den 6 April aanstaande, telkens des voormiddags te 9 uren; dat zij, die Reclameren op Broedersdienst, te kleine maat of andere redenen, op den 1, en de zoodanigen, die ligchaamsgebreken hebben, op den 6 April voor denzelven moeten verschijnen; terwijl bij, die geene redenen van vrijstelling heeft, niet voor den Militieraad behoeft te verschijnen, en eindelijk, dat zij zich niet op het ontvangen van een Oproepingsbiljet moeten verlaten.

Groningen den 9 Maart 1829.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

KONINKLIJKE AKADEMIE VAN BEELDENDE KUNSTEN TE *AMSTERDAM*.

De *Raad van Bestuur* der Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, gelet op art. 19 van het Reglement dier instelling, en gelet op het Besluit van Z. M. van den 21 Mei 1821, betrekkelijk het dingen naar den grooten Prijs op de Koninklijke Akademie van Antwerpen, en de nadere toepassing op de Koninklijke Akademie van Amsterdam;

Geeft mits deze aan de belanghebbenden openlijk te kennen:

1°. Dat er een wedstrijd, wegens den tweejarigen grooten Prijs, aan de Akademie voormeld, alhier, dit jaar, zijn zal, en dat dezelve geopend zal worden op den 4 Mei aanstaande, in het Lokaal van voormelde Akademie, des morgens te 9 uren precies.

2°. Dat het vak, waarin gemelde wedstrijd dit jaar plaats zal hebben, is dat van Graveerkunst.

3°. Dat deze groote Prijs, door Z. M. zoo goedgunstig toegestaan, gelegen is in het genot, gedurende *vier jaren*, van een Pensioen van *twaalf honderd Guldens*, ten einde zich, gedurende dien tijd, ter bevordering der studie, buiten 's Lands op te houden, en daarvan ten minste drie jaren in Italië door te brengen, of in het Land, hetwelk ter beoefening best geschikt zal bevonden worden.

4°. Dat niemand naar dezen hoogsten Prijs zal kunnen mededingen, dan die in het Rijk geboren, of van Nederlandsche Ouders is, en gedurende het laatste jaar aan de Akademie alhier, of op eenige andere Akademie of School binnen het Rijk, is onderwezen.

5°. De mededingers zijn verpligt, vóór den 1 April eerstkomende, schriftelijke opgave te doen van hunne namen en woonplaatsen, en daarbij de noodige bewijzen van geboorte, studiën, enz. in te zenden bij den Secretaris, aan het Lokaal der Akademie boven de groote Beurs; ten einde een voorloopige wedstrijd zou kunnen plaats hebben, wanneer een te groot aantal mededingers zich mogt aanmelden, zullende hun in dat geval daarvan bij tijds behoorlijke kennis gegeven worden.

Amsterdam den 7 Februarij 1829.

F. VAN DE POLL, *President.*
H. DE FLINES, *Secretaris.*

P R O G R A M M A No. 24.

F E L I X M E R I T I S.

DEPARTEMENT TEEKENKUNDE.

Op de 23ste Prijsuitloving, uitgeschreven den 22 Januarij 1827, heeft het Departement ontvangen:

1.) Zeventien in den winter van 1827 geteekende Akademiebeelden.
2.) Negen in den zomer van 1827 geschilderde Akademiebeelden.
3.) Tweeëntwintig in den zomer van 1827 geschilderde Moderne Beelden.

De opening en voorlezing van de slotsom der beoordeelingen over deze ingekomene stukken had plaats in eene Vergadering van al de Leden der Maatschappij en der werkende Leden van het Departement, gehouden op den 3 December 1827, en werd bevonden:

Dat, van de geteekende Akademiebeelden, de Prijs behaald was op dat onder Lr. C, waarvan bleek de maker te zijn, de heer Nicolaas Pieneman.

Dat, wegens de geschilderde Akademiebeelden, het eermetaal had verworven het beeld Lr. R, door den vervaardiger van het voornoemde geteekende beeld, den heer Nicolaas Pieneman.

En dat, van de naar het modern geschilderde Beelden, de eereprijs werd toegekend aan den vervaardiger van het beeld Lr. X, den heer Jan Willem Louis Meijer.

Voorts heeft het Departement nog ontvangen:

4.) Dertien in den winter van 1828 geteekende Akademiebeelden.
5.) Vijfentwintig in den zomer van 1828 geschilderde Moderne Beelden.
6.) Vier gekleurde Teekeningen, voorstellende *eene Vischmarkt*, eigenaardig gestoffeerd, de spreuken voerende:
A. Standvastigheid.
B. Fabricando Fabrifimus.
C. Men werpt het Net nooit uit, dan op de hoop van Visch,
De hoop is zeker, maar de vangst niet altoos wis.
H. VAN DEN BERG.
D. La vraie modestie laisse toujours une porte ouverte à l'émulation.
7.) Zeven Schilderijen in olieverf, voorstellende *eene Boeren Beestenstal, bij dag- of zonnelicht*, eigenaardig gestoffeerd, geteekend met de volgende spreuken:
E. De lagere natuur is geenszins eene mismaakte of wanstaltige natuur; maar dezelve is in hare soort niet minder bevallig, dan de verhevene.
PLOOS VAN AMSTEL.
F. Zucht tot volmaking.
G. 'k Moet door struik en distel dolen.
H. Apelles kweekeling.
Maakt naar den prijs geding.
I. Door ijver voor de kunst.
K. Nog onlangs zat men bij den haard.
In rook en damp te suffen,
Nog onlangs stonden koe en paard
Op stal in 't stroo te muffen.
L. Patientia.

De slotsom der beoordeelingen is in eene Vergadering, als bovengemeld, gehouden den 1 December ll., voorgelezen, en bleek:

1.) Dat op de geteekende Akademiebeelden geenen Prijs kon gegeven worden.
2.) Dat, van de naar het modern geschilderde Beelden, het beeld geteekend Lr. P, voorstellende *eene zittende Vrouw, met koperen melkkan*, den Prijs behaald had.
3.) Dat, van de Teekeningen der *Vischmarkt*, aan de teekening met de zinspreuk: *Fabricando Fabrifimus*, de Prijs werd toegekend.
4.) En dat, van de Schilderijen in olieverf, *eenen Boeren Beestenstal* voorstellende, de schilderij, ter spreuke voerende: *Zucht tot Volmaking*, het eermetaal had verworven.

De naambiljetten der Prijs behaald hebbende stukken vervolgens geopend zijnde, zoo werd bevonden vervaardigers van dezelve te zijn, als:

Van het geschilderde Moderne Beeld Lr. P, de heer Carl Christiaan Anthonij Last, Lid van het Departement.

Van de geteekende *Vischmarkt*, de heer Abraham Johannes Couwenberg, Jz., te *'s Gravenhage*.

En van den in olieverf geschilderden *Boeren Beestenstal*, de heer Jan van Ravenswaaij, te *Hilversum*, Lid van het Departement.

De Kommissie van het *Programma* en ter opmaking der slotsom van beoordeelingen, in eene Vergadering der effective Leden van het Departement Teekenkunde, voorgesteld hebbende, om, aangezien door de meerderheid der beoordeelaars niet alleen de grootste lof werd toegevoegd aan de schilderij, eenen *Boeren Beestenstal* voorstellende, geteekend met de spreuk: *door ijver voor de kunst*, maar zelfs geoordeeld werd in verdiensten met het bekroonde te kunnen wedijveren, alzoo aan dien maker, in dit bijzondere geval, eenen Bijprijs eener dubbele zilveren medailje en getuigschrift toe te kennen. Dit voorstel de algemeene goedkeuring verwervende, en daarvan kennisgeving in de publieke nieuwspapieren van den 3 December ll. gedaan zijnde, zoo heeft zich verklaard, vervaardiger van hetzelve stuk te zijn, de heer James de Rijk, te *Hilversum*.

De, door de Kommissie tot het *Programma*, der tentoonstelling waardig gekeurde ingekomene stukken, tot welker tentoonstelling men de vervaardigers bij publieke advertentie in de Couranten, in dato den 25 October ll., vóór de prijsuitwijzing had uitgenoodigd, en ten gevolge waarvan den makers in de nieuwspapieren van den 3 December ll. is verzocht geworden hunne namen kenbaar te maken, zijn, als:

1.) Van de geschilderde Morderne Beelden:
No. 1. geteekend Lr. H, voorstellende *een' zittenden man, met eenen blaauwen kiel*, door den heer Chr. Gerhard R. Meijer.
„ 2. geteekend Lr. L, *eene zittende vrouw, met koperen melkkan*, door den heer Jan Hendrik van West.
„ 3. geteekend Lr. P, twee: *eene zittende vrouw met koperen kan*, en *een oude man, zittende met eenen stok in de hand*, door den heer Carl Christiaan Anthonij Last, zijnde de eerstgenoemde bekroond met den enkelen zilveren eerpenning en getuigschrift.
„ 4. geteekend Lr. V, twee: *eene vrouw, met een mandje met vruchten in de hand*, en *een zittende man, met blaauwen kiel*, door den heer Gijsbertus Craaivanger.
„ 5. geteekend Lr. Z, *eene vrouw, met een bos stroo onder den arm*, door den heer Jan Willem Vos.

2.) Van de gekleurde Teekeningen, de *Vischmarkt* voorstellende:
No. 1. met de spreuk: *Standvastigheid*, vervaardigd door den heer A. J. Offermans, te *'s Gravenhage*.
„ 2. met de spreuk: *Fabricando Fabrifimus*, door den heer Abraham Johannes Couwenberg, Jz., te *'s Gravenhage*, bekroond met eene dubbele zilveren medaille en getuigschrift; en

3.) Wegens de Schilderijen in olieverf, voorstellende eenen *Boeren Beestenstal*:
1°. met de spreuk: *Zucht tot volmaking*, vervaardigd door den heer Jan van Ravenswaaij, te *Hilversum*, bekroond met eenen gouden eerpenning en getuigschrift.
2°. met de spreuk: *door ijver voor de kunst*, door den heer James de Rijk, te *Hilversum*, bekroond met eenen Bijprijs van eene dubbele zilveren medaille en getuigschrift.
3°. met de spreuk: *Patientia*, door den heer A. J. Offermans, te *'s Gravenhage*.
4°. met de spreuk: *Nog onlangs zat men bij den haard*
In rook en damp te suffen,
Nog onlangs stonden koe en paard
Op stal in 't stroo te muffen.
Door den heer P. F. van Os, te *Hilversum*; en
5°. met de spreuk: *'k moet door struik en distel dolen;* hebbende de maker van dat stuk niet verkozen zijnen naam te openbaren.

De Prijzen zijn op den 28 dezer uitgereikt geworden, op eene plegtige wijze, onder muzijk, en in tegenwoordigheid van een groot aantal hooge gasten en eene aanzienlijke vrouwenschaar, bij welke gelegenheid de hooggeleerde heer Ab. des Amorie van der Hoeven eene redevoering hield *over de Geestdrift van den Kunstenaar*.

Het Departement, voortgaande in deszelfs pogingen ter bevordering van den bloei der beeldende kunsten, heeft het geraden gevonden, de kunstbeoefenaars te moeten opmerkzaam maken, dat:

1.) Sedert den jare 1823, de beoordeelingen niet meer in haar geheel worden voorgelezen, maar slechts de slotsom derzelve; en de Kommissie, welke die moet opmaken, tot de strengste geheimhouding verpligt is.
2.) Dat ook de Kommissie tot het *Programma*, volgens besluit in Ao. 1828, dadelijk na ontvangst der stukken, de makers der door hen tot de tentoonstelling waardig geoordeeld wordende bij publieke Advertentie zal uitnoodigen, dezelve na de prijsuitwijzing, gedurende vier weken, in het Gebouw der Maatschappij ten toon te hangen; waarna de verdienstelijke vervaardigers dier stukken verzocht zullen worden, hunne namen kenbaar te maken.

Het Departement looft de volgende Eereprijzen uit:

1.) Eenen gouden Eerpenning, benevens getuigschrift, voor de best gekeurde, behoorlijk afgewerkte schilderij in olieverf, nagenoeg hoog 56, en breed 71 Duimen, Nederlandsche maat, voorstellende:
Een uitgestrekt Landschap, eenigzins uit de hoogte genomen; op den tweeden grond eene rivier, met piquant zonnelicht, eigenaardig gestoffeerd.
2.) Eenen gouden Eerpenning, benevens getuigschrift, voor de best gekeurde, behoorlijk afgewerkte schilderij in olieverf, nagenoeg hoog 56, en breed 71 Duimen, Nederlandsche maat, voorstellende:
Een Huisselijk Tafereel, kenschetsende vaderlijken ernst en moederlijke teederheid; hetzelve moet ten minste drie à vier beelden bevatten.
3.) Eenen dubbelen zilveren Eerpenning (op den stempel als de gouden), benevens getuigschrift, voor de best geoordeelde gekleurde teekening, nagenoeg hoog 32, en breed 46 Duimen, Nederlandsche maat, voorstellende:
Een Landschap met boeren landhoeve, gestoffeerd met eenig gedreven wordend rundvee, bij stormachtig weder.

De mededingers voor de bovenstaande onderwerpen worden verzocht, in het naambiljet tevens te willen stellen den prijs, waarvoor zij de ingezondene stukken aan het Departement willen afstaan; zullende Directeuren, in geval het Departement verkoos eenig ingezonden stuk tot den opgegeven' prijs over te nemen, den bekroonden vervaardiger daarvan dadelijk berigten.

4.) Eenen enkelen zilveren Eerpenning (op denzelfden stempel als de gouden), benevens getuigschrift, voor het best gekeurd geschilderde Modern Beeld, op doek of paneel, groot 40 à 30 Duimen, Nederlandsche maat.
5.) Eenen enkelen zilveren Eerpenning, benevens getuigschrift, voor het in dezen winter best geteekende Akademiebeeld.

Het Departement noodigt uit, tot het dingen naar de uitgeloofde prijzen van de drie eerste vakken, al deszelfs Leden, alsmede alle overige kunstbeoefenaars in dit Koningrijk; terwijl hetzelve het teekenen der Akademiebeelden alleen openstelt aan de werkende Leden van dit Departement, en het schilderen naar het Modern Beeld ook aan al de Leden der Maatschappij, met bepaling, dat er drie mededingers moeten zijn.

Het Departement behoudt echter aan zich het regt, om, wanneer al de ingekomene stukken, voor ééne of meer van de voorgestelde uitlovingen, mogten geoordeeld worden, niet genoeg aan de kunstvereischten te voldoen, in dat vak of die vakken geene Prijzen te geven; terwijl, bijaldien, voor de drie eerste vakken, slechts één stuk inkwame, echter, bij genoegzame verdiensten tot den uitgeloofden Prijs, beoordeelaars dien zullen kunnen toewijzen.

Men verlangt, dat het volgende in acht genomen worde:

1.) De ingezondene stukken zullen moeten geteekend zijn met twee onderscheidene zinspreuken, en verzeld gaan van twee verzegelde briefjes, op één van welke de eene zinspreuk moet staan, en van binnen de naam van den maker van het stuk,

en op het andere briefje de tweede zinspreuk, en van binnen een of ander kennelijk teeken. —— Stukken, deze vereischten missende, zullen niet in aanmerking kunnen komen, en, bij het openen van het naambriefje, de naam daarin niet wel gesteld bevonden wordende, zal er geen Prijs of getuigschrift behoeven gegeven, noch het schilderstuk of de teekening ten toon gehangen te worden.

2.) Elk der niet bekroonde stukken zal, benevens het ongeopende briefje, waarin de naam van den maker uitgedrukt is, op vertooning van de zinspreuk, staande op het tweede briefje, en opgave van het kennelijk teeken, in dat briefje vervat, aan den vertooner terug gegeven worden.

Deze teruggave zal geschieden in het Gebouw der Maatschappij, binnen den tijd van vier weken, te rekenen van den dag af, dat de uitwijzing door de Amsterdamsche Courant bekend gemaakt wordt.

3.) De bekroonde stukken zullen insgelijks den eigendom blijven van derzelver makers, en hun terug gegeven worden na de uitreiking der toegewezene eereprijzen en getuigschriften, uitgezonderd de geteekende Akademiebeelden, welke bij de kunstverzameling der Maatschappij bewaard worden.

4.) Aan de vervaardigers der bekroonde stukken zal in tijds van de uitreiking der eereprijzen berigt gegeven worden.

5.) De stukken zullen vóór of op den laatsten September 1829 moeten ontvangen zijn aan het Gebouw dezer Maatschappij *Felix Meritis*, gerigt aan Directeuren van het Departement *Teekenkunde*, vrachtvrij, en de schilderijen slechts in pakranden gezet.

Op last van het Depart. van Teekenkunde,

Amsterdam Bs. HAGEDOORN.

den 10 Februarij 1829. *Directeur-Scriba.*

WALACHIJE.

BUCHAREST *den 13 Februarij.*

Heden is hier het navolgend bulletin bekend gemaakt: „Wij ontvangen zoo op het oogenblik de tijding der overgaaf van Turno, welke vesting eergisteren gekapituleerd heeft; de kommandant van Turno, de Ayan *Ahmet Selim*, heeft er de sleutels van aan den graaf *Langeron* overhandigd. In minder dan drie weken heeft die generaal eene vesting (Kalé) stormenderhand doen nemen, eene andere (Turno) genoodzaakt, om te kapituleren, 98 stukken geschut en 8 vaandels veroverd, en 3500 Turken gedood of gevangen genomen.

„Ofschoon de aarde een voet hoog met sneeuw bedekt is, en de koude bestendig 5, 10 en 12 graden [naar *Reaumur*] bedragen heeft, hebben nogtans de Russische troepen, welke met hunne aanvoerders bivouacqueerden, door hunnen ijver en hunne standvastigheid, over de gestrengheid van het jaargetijde gezegepraald, gelijk hunne bajonnetten over de sabels der Turken de overwinning behaald hebben."

ITALIË.

ANCONA *den 14 Februarij.*

Luidens brieven uit Korfu, moeten de nog in Morea aanwezige Fransche troepen bevel ontvangen hebben, om de door hen bezette versterkte plaatsen tot op nadere order niet te verlaten; ook zegt men, dat het Fransche eskader, onder den Admiraal *Rosamel*, in de golf van Lepanto verwacht wordt. Uit deze berigten wil men hier het gevolg afleiden, dat eene vereffening tusschen de Porte en de Mogendheden nog niet zoo nabij is, als men tot heden gedacht had. De Grieken zijn, zoo op zee als te land, ijverig bezig, en wenden alles aan, om den opstand in Livadië verder aan te blazen en volkomen te doen uitbarsten. Men zegt, dat de kolonel *Fabvier* den generaal *Church* in deszelfs kommando zal vervangen, en dat laatstgenoemde het opperbevel over de Grieksche vestingen zal bekomen. De geldmiddelen moeten bij de Grieken dagelijks schaarscher worden, en Graaf *Capo d'Istrias* op maatregelen bedacht zijn, om zich nieuwe gelden te verschaffen. Men zegt, dat eenige Italiaansche kooplieden aan het Grieksche gouvernement fondsen zullen voorschieten, waartegen hetzelve hun grondeigendommen in Morea tot waarborg aanbiedt. Dit schijnt des te aannemelijker, daar Morea reeds onder de bescherming der geallieërde Mogendheden gesteld en als onafhankelijk te beschouwen is. Men meent zelfs te weten, dat Graaf *Capo d'Istrias* voor eene korte poos naar Napels zal overkomen, om deze zaak in persoon te behandelen.

Volgens de *Grieksche Bij*, moeten de Grieken de pas der Thermopylen bezet hebben. Ook hebben de Turken den 5 December Karpenissi verlaten en zijn naar Thessalië geweken.

PORTUGAL.

LISSABON *den 13 Februarij.*

Men werkt met veel ijver in het arsenaal ter uitrusting van een eskader. De bestemming van deze zeemagt is onbekend, doch dezelve zal strekken, om het gezag van don *Miguel* te handhaven.

Het gouvernement heeft berigt ontvangen van deszelfs gezanten in andere landen, die gunstig zijn. De burggraaf *de Seca*, gezant te Londen, de graaf *da Ponte*, gezant te Parijs en de markies *de Lavrado*, gezant te Rome, verklaren, dat, ofschoon zij nog niet openlijk erkend zijn, zij echter als vertegenwoordigers van don *Miguel I.* worden behandeld. Don *Miguel* hoopt spoedig niet minder gunstige depêches te ontvangen van den burggraaf *de Canellas*, dien hij tot zijn' gezant in de Nederlanden benoemd heeft.

Het is namens den God des vredes, dat de monniken in de provinciën van de kansels aan het volk leeren, dat de moord, aan een' Constitutioneel gepleegd, in de oogen van den Almagtigen eene welgevallige daad is, en dat de grootste zonde, die men begaan kan, is, niet die personen aan te geven, welke men weet, dat de Constitutie en de verlichting toegedaan zijn. Deze leer der geestelijken heeft in de meeste provinciën den gewenschten uitslag gehad, vooral in de Algarven, alwaar het opgeruide gemeen, na het hooren van deze stichtelijke sermoenen, zich naar de gevangenissen, die met Constitutionneelgezinden zijn opgepropt, begeven heeft, de deuren heeft opengebroken, en die genen heeft vermoord, welke hen door de bewerkers van het oproer waren aangewezen; op vele plaatsen, daar deze moordtooneelen gepleegd zijn, zijn de autoriteiten eerst tusschenbeiden gekomen, toen het moorden gedaan was.

Vijftig gevangenen zijn heden morgen uit de gevangenissen van Lemoiro en Aljubé naar den toren van St. Julien overgebragt; doch daar die forteres ook reeds met gevangenen opgepropt is, heeft men hen in de kelders geworpen, waarin bij den vloed het water een voet hoog staat; deze ongelukkigen zijn verpligt op banken en tafels te klimmen, en aldaar de eb af te wachten. De behandeling der gevangenen, wier misdaad is, dat zij hunnen wettigen vorst aanhangen, is over het algemeen bejammerenswaardig, en vele sterven van ellende in hunne hokken.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT *den 1 Maart.*

Uit Berlijn wordt het volgende geschreven: „De Porte blijft bij haar oud systema volharden. De voorslagen der Mogendheden wil zij niet aannemen, maar zij houdt zich echter steeds, alsof zij tot onderhandelingen bereid is. Bij het laatste antwoord, hetwelk zij aan den Nederlandschen gezant medegedeeld heeft, wordt aan de gezanten een termijn van drie maanden (te rekenen van den 22 Januarij) gelaten, om naar Konstantinopel terug te keeren. Dit kan men als eene soort van ultimatum van den divan aan de drie Mogendheden beschouwen, waarbij zij uitgenoodigd worden, dezen termijn te baat te nemen, om de wezenlijke bedoelingen der Porte ten aanzien van Griekenland in Konstantinopel zelf te vernemen. Dit valt nog meer in 't oog, wanneer men let, hoe de Porte zich, bij gelegenheid der verklaring van de Mogendheden, uitgelaten heeft. „Zij erkent de onzijdigheid van Morea en de Cycladen slechts in zoo verre, als zich dit met de beginselen van het Islamismus laat overeenbrengen. „Tot aan den uitslag der vriendschappelijke conferentiën van zijde der Porte, zullen geene troepen naar Morea afgezonden worden." Van eene werkelijke erkenning der neutraliteit wordt niet gewaagd, en de Porte behoudt derhalve aan zich, het gunstig oogenblik af te wachten, om de bloedtooneelen in Griekenland te vernieuwen. Zij laat de Mogendheden slechts de keuze, om, of hunne gezanten onverwijld bevel te geven, om naar Konstantinopel terug te keeren, of troepen in dienst te stellen, om hare eigene eer te verdedigen, en de Grieken de beloofde bescherming werkelijk te verzekeren. Want indien de gezanten niet te Konstantinopel komen, zullen er ook geene vriendschappelijke onderhandelingen tusschen de Mogendheden en de Porte plaats vinden, en zal de divan in zijn stelsel zonder bezwaar troepen naar Morea kunnen laten marscheren, om zijne aanspraken te doen gelden. Men kan het dus daarvoor houden, dat de welmeenende voorslagen der Mogendheden bij het Turksche ministerie hun doel gemist hebben, en geen' gunstigen uitslag daarvan meer te verwachten is. Ten laatste zullen er dus andere middelen moeten beraamd worden, om de rust in het Oosten te herstellen."

Van den 3den Volgens schrijven uit Petersburg, van den 20 Februarij, is de chef van den generaalstaf van Zijne Keizerlijke Majesteit, de adjudantgeneraal *Diebitsch*, van daar naar Jassy teruggereisd. Te Odessa was, volgens berigten van daar van den 14 Februarij, de winter op nieuw zeer streng geworden; den 10den had men er eene koude van 10°, den 11den van 12°, en den 12den van 8½°. In den nacht van den 11den op den 12den was het ijzeren dak van een huis op den wal door den wind weggerukt. Vier Russische met levensmiddelen naar Mingreliën bestemde schepen waren op de zuidkust der Zwarte Zee gestrand.

— Volgens nader schrijven uit Bucharest, van den 15 Februarij, heeft het garnizoen van Turno, sterk 1500 man, bij de capitulatie van den 11den, vrijen aftogt met wapenen en bagaadje naar Turkije bedongen.

— Alhier is dezer dagen een voormalig Fransch officier doorgekomen, terug keerende uit Rusland, van waar hij zich gevleid had eenen schat van 12 millioenen franken te zullen medevoeren. Bij den zoo beruchten als rampvollen aftogt van het Fransche leger in 1812, was hij ordonnans-officier geweest bij *Murat*, den toenmaligen Koning van Napels, die hem en zijn kommando, bestaande uit omtrent dertig huzaren, de krijgskas van zijn korps of liever die der Napolitaansche troepen ten beste gaf, wijl het toch meestal aan middelen ontbrak, om dezelve te vervoeren. De officier en zijne onderhoorige manschap, even zeer buiten staat, om dezen hunnen nieuw verworven' schat, ten voormelden bedrage aan goud in twaalf vaten geladen, met zich te slepen, lieten denzelven in een stilstaand water nederzinken, en zetteden hunnen aftogt voort, zich belovende, ter gunstiger gelegenheid te zullen wederkomen, om denzelven te halen. Inmiddels verliep er eene reeks van jaren, en van de dertig huzaren waren er nog maar drie in het leven, zonder dat men, en zulks wel hoofdzakelijk uit geldgebrek, aan het ondernemen der reis had kunnen denken. Eindelijk echter ziet de officier zich hiertoe in staat, vertrekt, bereikt de zoo lang gewenschte landstreek, erkent de juiste plaats, waar zijne schatten zich moeten bevinden, en verzekert zich, dat dezelve nog werkelijk onaangeroerd voorhanden zijn. Dezelve echter heimelijk te vervoeren, was niet denkbaar, en alzoo kwam de zaak ter kennis der plaatselijke overheid. Den schat als zijnen eigendom beschouwende, weigerde hij volhardend, die overheid met de plaats, waar dezelve lag, bekend te maken; ten zij men hem twee derden daarvan verzekerde. Men weigerde hem, meer dan een zestiende te beloven, en zulks hem te gering toeschijnende, verkoos hij onverrigter zake terug te keeren. Hij zegt voornemens te zijn, te Parijs de tusschenkomst van zijn Gouvernement in te roepen, en te trachten langs dien weg aan zijne vorderingen meerdere klem bij te zetten.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN *den 3 Maart.*

Bijna alle dagen houden de ministers een' kabinetsraad.

De minister *Peel* is niet door de universiteit van Oxford herkozen, hij heeft slechts 609, en sir *Robert Inglis* 755 en dus eene meerderheid van 146 stemmen gehad. De universiteit en door haar de hooge geestelijkheid van Engeland heeft door deze daad een ontegenzeggelijk bewijs van haar gevoelen tegen de R. Katholijke emancipatie gegeven.

Heden avond neemt de heer *Peel* zitting in het Huis der Gemeenten als vertegenwoordiger van Westbury.

Overmorgen zal de heer *Peel* den maatregel ten voordeele der R. Katholijken aan het Parlement voordragen. Gisteren heeft de hertog van *Wellington* zich deswege eenigzins uitgelaten en gezegd, dat het ontwerp volstrekt geene inbreuk maken zal op bestaande instellingen en ook niet strijdig zal zijn met den eed, door de bisschoppen en andere leden van het Parlement afgelegd; dat het voorts de Protestansche inrigtingen des lands ongeschonden zal laten en ook de bestaande waarborgen voor die onschendbaarheid op geenerhande wijze zal aanranden, en dat, in plaats van te kunnen strekken, om het Pauselijk gezag te vestigen, het eerder de uitbreiding van dat gezag beletten en die van de Protestansche godsdienst bevorderen zal; eindelijk, dat de maatregel het aangroeijen van het getal R. Katholijken verhinderen en dat der Protestanten vermeerderen zal, en daardoor ook de invloed van de Protestansche godsdienst in Ierland zal versterkt worden.

Nog altijd komen er bij het Parlement talrijke petitiën zoo voor als tegen de R. Katholijke questie in. Gisteren is in het Huis der Lords door den hertog van *Richmond* een verzoekschrift van 3785 inwoners van Brighton tegen het toestaan van gelijke regten aan de R. Katholijken ter tafel gelegd, en in het Huis der Gemeenten door den heer *Duncombe* een dergelijk geschrift, door 30,000 lieden uit Sheffiels en de omstreken onderteekend.

FRANKRIJK.

PARIJS *den 3 Maart.*

Men verzekert, dat gisteren in de bureaux van de Kamer der Afgevaardigden het voorstel gelezen is, om voortaan geene vice-presidenten te benoemen, maar te bepalen, dat, na de keuze des Konings van eenen president, uit de lijst der vijf kandidaten, de vier overige van regtswege vice-presidenten zullen zijn.

— Volgens de te Toulon ontvangene tijdingen van de scheeps-divisie voor Algiers, heeft zij verschillende ontmoetingen met kleine vijandelijke schepen gehad, waarvan er verscheiden in den grond geboord zijn en andere de vlugt hebben moeten nemen. De blokkade is niet gemakkelijk, kunnende onze kruisers het land niet genoeg naderen, om de gemeenschap te beletten. Aan die moeijelijkheid hebben de Algerijnen eenige zekerheid te danken, en de scheepsdivisie zou met genoegen zien, dat men eenen ernstigen aanval tegen die stad wilde beproeven.

— Het fregat *la Duchesse de Berry* is den 23 Februarij uit Morea te Marseille aangekomen, met 293 militairen van het 3de regement jagers te paard en van de artillerie. Het is tusschen den 6 en 7 Februarij door eene windvlaag afgescheiden geworden van een konvooi van tien transportschepen, welke het onder deszelfs eskorte had, en aan boord van welke zich insgelijks troepen en paarden bevinden.

— Ziet hier eenige bijzonderheden aangaande den toestand van Griekenland, geleverd door Lord *Cochrane* in eenen brief, omstreeks half Februarij door hem, uit het Lazaret van Livorno, aan eenen zijner vrienden geschreven:

„De landbouw maakt in Griekenland verblijdende vorderingen; sedert men de Turken genoodzaakt heeft het land te ruimen, heeft het een geheel ander voorkomen verkregen; men ziet de nijverheid zich weder ontwikkelen, het grootste gedeelte der oorlogschepen maakt zich tot koopvaart gereed, en reeds ziet men hen den handel op de havens van de Italiaansche kust ondernemen. Worden de Grieken nog slechts eenige jaren ondersteund, en laat men aan het geslacht van twaalf of vijftien jaren den tijd, om zich te vormen, dan is het land gered en zal het deszelfs rang onder de natiën van Europa kunnen innemen.

„Maar," zegt zijne Lordschap, „wordt het ontwerp, om Griekenland geheel te ontruimen, ten uitvoer gebragt, zoo is alle begonnen organisatie terstond verloren en vruchteloos geweest; het is dus een *volstrektelijk vereischte*, dat aldaar troepen worden achtergelaten, indien men ten minste wenscht, dat het gouvernement vastheid verkrijge, en men de kuiperijen wil tegenhouden, die spoedig uit jaloerschheid en eerzucht ontstaan zouden. Voor het tegenwoordig oogenblik schijnt alles rustig; men komt de bevelen van den president na; alle hoofden zijn hem onderdanig en schijnen hem te eerbiedigen; maar velen vormen *plannen voor de toekomst.* Ik kan niet genoeg de overtuiging uitstorten, welke ik heb, dat Griekenland reddingloos verloren is, zoo men het op dit oogenblik aan zich zelven overlaat; doch in tegenwoordigheid van eenige troepen zal alles gemakkelijk in orde komen: de bij onlusten meest belanghebbende opperhoofden toonen duidelijk, dat zij met vrees en ontzag voor de Franschen vervuld zijn, wier aanwezigheid het gouvernement tot zedelijken steun moet dienen."

Lord *Cochrane* heeft de dienst van Griekenland verlaten. De president heeft hem, te dier gelegenheid, op den 4 December, eenen zeer vleijenden brief toegezonden.

— De stad Calais was den 24 ll. vol van een verschrikkelijk voorval, hetwelk twee of drie dagen vroeger in de nabuurschap gebeurd was; de bijzonderheden der onderscheidene verhalen verschilden eenigzins, maar die, waaraan men het meeste geloof hechtte, kwamen neder op het volgende: Een welgezeten landman van het vlek Audrewik, tusschen die stad en St. Omer, ontmoette zijnen broeder, die, in minder goede omstandigheden verkeerende, hem om eenigen onderstand voor zijn gebrek lijdend huisgezin verzocht. „Gaarne, broeder!" antwoordde de eerste, „ga naar mijne vrouw, zij zal u het noodige verschaffen." Deze nogtans, minder weldenkend, dan haar man, sloeg het verzoek met hardheid af. De man, kort daarna te huis komende, verneemt, of zijne bevelen volbragt zijn, en het tegendeel bevindende, haast hij zich, om eenen knecht, ruim voorzien van mondbehoeften, naar het huis zijns broeders af te vaardigen. Spoedig echter keert de knecht terug en brengt zijn pak met leeftogt weder. „Baas!" zegt hij tegen zijnen verwonderden meester, „uw broeder heeft geen brood meer noodig; zoo even heeft men hem en zijne drie kinderen opgehaald uit de put van hun huis." Verbijsterd door gramschap op zijne vrouw, wier onmeedoogendheid de eenige oorzaak van deze vreesselijke ramp geweest was, grijpt de man zijnen snaphaan en schiet haar voor zijne voeten dood. — Wat verder gevolgd is, wordt nog niet gemeld.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Maandag, den 2 Maart.

De discussiën over de petitiën worden voortgezet.

De heer *de Gerlache* is voor een adres aan Z. M., en betoogt de noodzakelijkheid, om aan de grieven regt te laten wedervaren.

De heer *Sypkens* onderzoekt eerst de questie van den vorm, en oordeelt, dat de Kamer geene mededeeling aan den Koning kan doen. Vervolgens spreekt hij over de verzoeken zelve, en vindt, dat dezelve ongegrond en ongepast zijn, en is er voor, om tot de orde van den dag over te gaan.

De heer *Le Clerq* stelt deze vragen voor: kunnen de Staten-Generaal eene mededeeling aan den Koning doen? en bestaat daartoe reden in de tegenwoordige omstandigheden?

De heer *Schooneveld* is voor het nederleggen ter griffie. Er zijn onder de klagten de zoodanige, die onderzoek verdienen. Op het einde der sessie zou de Kamer een voorstel kunnen doen, wanneer aan de grieven geen regt wedervaren is.

De heer *Boddaert* spreekt in denzelfden geest.

De heer *Fokkema* laakt de dagbladen, die het volk opwinden en de petitiën te weeg brengen. Hij vindt de klagten der verzoekers, in den tegenwoordigen staat van zaken, ongegrond.

De vergadering scheidt tot morgen.

Zitting van Dingsdag, den 3 Maart.

Er zijn een groot aantal Verzoekschriften bij de Kamer ingekomen, alle betrekking hebbende tot het Onderwijs, de Drukpers, enz., welke naar de kommissie tot de Verzoekschriften zullen worden gezonden.

De beraadslagingen worden voortgezet over het door de Kamer te nemen Besluit, betrekkelijk het groot aantal ingezondene Verzoekschriften.

Al de heeren, welke heden daarover het woord hebben gevoerd, hebben zich voor een adres aan den Koning verklaard. Zij zijn de heeren *de Meulenaere*, *de Roisin*, *van den Hove*, *Goelens*, *Luzac*, *van Genechten*, *Barthélémy*, *Claessens-Moris* en *Veranneman*.

De beraadslagingen zijn vervolgens tot Woensdag, te 11 uren des morgens, geadjourneerd.

Zitting van Woensdag, den 4 Maart.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over de verzoekschriften voortgezet en hebben wederom 12 leden het woord gevoerd, zoodat er juist 55 leden, en aldus de helft der Vergadering, over dit onderwerp hebben gesproken. De heeren *Beelaerts*, *Lemker*, *Hoynck van Papendrecht*, *van Toulon* en *Weerts* hebben geconcludeerd, om de verzoekschriften ter griffie neder te leggen en de heeren *Trentesaux*, *Derouck*, *Pycke*, *de Liedel de Well*, *Pescatore*, *de Melotte d'Envoz* en *van Crombrugghe* hebben zich allen voor een adres aan den Koning verklaard.

Daarna zijn de discussiën tot morgen, Donderdag, geadjourneerd.

Zitting van Donderdag, den 5 Maart.

De heer *Donker Curtius* verontschuldigde zich van het bijwonen der Vergadering, uit hoofde van de ongesteldheid van een' zijner zonen. De heeren *le Hon* en *Corver Hooft* hebben een voorstel van adres aan den Voorzitter overhandigd, dat nog in de zitting van heden zal worden voorgelezen. Voorts zijn weder eenige verzoekschriften omtrent de zoogenoemde grieven ingekomen, als uit Enschedé, Sneek, Amsterdam, Nijmegen, enz., en zijn de beraadslagingen over de verzoekschriften voortgezet.

De heer *Angillis* heeft eene zeer lange redevoering uitgesproken, waarin hij ten eerste eendragt aanbeveelt, en vervolgens zich voor een adres aan Zijne Majesteit verklaart. De heer *van Reenen* heeft het voorstel van de kommissie tot de petitiën, om de verzoekschriften ter griffie neder te leggen, verdedigd; hij heeft onderzocht, in welke gevallen het nederleggen ter griffie en het overgaan tot de orde van den dag door de kommissie is voorgesteld, en de onmogelijkheid aangetoond, om eene splitsing in de verzoekschriften te brengen. Hij zeide, dat altijd de verzoekschriften over het onderwijs ter griffie zijn nedergelegd geworden, en dat die omtrent de ministeriële verantwoordelijkheid bij de beraadslaging over het gedane voorstel, omtrent de zamenstelling der regterlijke magt, enz. in aanmerking kunnen komen. Verder stond het immers aan ieder lid vrij, om, na het depôt ter griffie, een voorstel te doen. Hij vond het onnoodig, alhier een' buitengewonen maatregel te nemen. De heer *Surlet de Chokier* heeft eenige aanmerkingen beantwoord, welke men op zijn eerste advijs had gemaakt, en de verzoekschriften nogmaals verdedigd. Hij verklaarde het niet eens te zijn met den heer *Donker Curtius*, dat de onderteekenaren dezer verzoekschriften onwetende zijn, van welk gevoelen ook de minister van binnenlandsche zaken niet was, daar Zijne Excellentie in het rapport aan den Koning gezegd heeft, dat deze de achtingwaardigste namen bevatten. Hij stemde voor het adres, voorgesteld in de zitting van heden door de heeren *le Hon* en *Corver Hooft*. Gedurende deze redevoering heeft men verscheiden luidruchtige teekenen van goedkeuring gehoord. De heer *de Stassart* heeft insgelijks zijne uitgesprokene redevoering verdedigd; dit heeft ook de heer *de Secus* gedaan en beide bleven zich voor een adres verklaren.

De heer *van de Kasteele* heeft ook in zijn gevoelen volhard, dat het ontijdig en onnoodig is; om eenigen anderen maatregel, dan het eenvoudig nederleggen ter griffie, te nemen. (Men heeft uit de tribunes verschillende zinsneden van dit advijs luidruchtig afgekeurd.) De heer *Geelhand Della Faille* heeft zich voor het ter griffie nederleggen der verzoekschriften verklaard, en de heer *van Alphen* zich voor een adres geuit.

(De vergadering duurde bij de afzending van dit berigt nog voort).

Van den 5den. Nadat de heer *van Alphen* in de zitting der Tweede Kamer van heden had gesproken, hebben de heeren *de Brouckère*, *le Hon*, *de Stassart*, *Fallon*, *Fabri*, *van Sytzama*, *van de Poll* en *de Roisin* hunne gevoelens verdedigd, en zijn de beraadslagingen gesloten.

Na langdurige en levendige beraadslagingen is, met 98 tegen 2 stemmen, besloten, de petitiën ter griffie neder te leggen. —— De laatste stemmen waren van de heeren *Fontein Verschuir* en *van Sytzama*.

Na niet minder levendige beraadslagingen is, met 54 tegen 46 stemmen, begrepen, dat het voorstel van de kommissie, of er al of niet eene mededeeling aan het Gouvernement zoude worden gedaan, ter zake van de onderwerpen der verzoekschriften, *niet naar de sectiën behoorde te worden verzonden*, en na nieuwe, langdurige en hevige discussiën is, met 55 tegen 44 stemmen, besloten, dat er, met betrekking tot de genoemde onderwerpen, *eenige mededeeling van de zijde der Kamer aan het Gouvernement zoude plaats hebben.*

De toehoorders hebben, bij het nemen van dit besluit, door hun gedrag den Voorzitter in de noodzakelijkheid gebragt, om hen aan art. 10 van 't reglement indachtig te maken.

Morgen zal als nu worden beraadslaagd, of het adres, door de heeren *le Hon* en *Corver Hooft* ontworpen, in aanmerking zal kunnen komen, dan of men zich tot eene andere wijze van mededeeling zal bepalen, waartoe het ontwerp wel waarschijnlijk in de sectiën zal behooren te worden onderzocht.

'sGRAVENHAGE, *den 3 Maart.*

Luidens de bij ons ingekomene berigten, nopens den stand der rivieren, blijkt, dat dezelve zeer geruststellend is; en er geen gevaar is te duchten uit hoofde van den reeds vergevorderden ijsgang. De Lek was, den 1 dezer, 6 voeten onder nul, dus 1 voet en circa 7 duimen gevallen. Het ijs was reeds bijna geheel weg en de vaart wederom open.

— Men leest in een buitenlandsch dagblad, dat men zich door een zeer eenvoudig middel kan behoeden, om, bij het doordringen in een brandend gebouw, door den rook verstikt te worden. Hetzelve bestaat hierin, dat men het aangezigt met een' natten zijden doek bedekt. Hierdoor, zegt het dagblad, wordt men in staat gesteld, den verstikkenden rook te verdragen. Een persoon had hiervan, volgens hetzelve, onlangs de ondervinding gehad, en was in staat geweest, aan eene kleine brandspuit in eene brandende kamer zoodanig eene rigting te geven, dat hij de vlam meester werd.

Van den 5den. Namens het departement van binnenlandsche zaken, zijn andermaal aan de gouverneurs der respective provinciën onderscheiden nadere inlichtingen omtrent de uitvoering der wet op de schutterijen medegedeeld. Onder anderen vindt men daarbij de vraag geopperd, door welk collegie of door welke autoriteit behoort te worden beoordeeld, wie der schutters in staat zijn, zich op eigen kosten, hetzij geheel, hetzij ten deele, te kleeden, en of de schutters, welke in staat zijn beschouwd zich de noodige uniform-kleeding aan te schaffen, doch zulks weigeren of nalaten, daartoe kunnen worden vergligt.

Hierop is, namens het ministerie, geantwoord, dat in artikel 41 der wet gezegd wordt, dat een schutter, in geval van onvermogen, zich tot het Bestuur zijner gemeente kan wenden, ten einde, hetzij geheel, of gedeeltelijk, in zijne kleeding of kleedingkosten uit de gemeente-fondsen te worden te gemoet gekomen; dat het Gemeente-bestuur, dienvolgens, over het onvermogen der schutters in deze moet oordeelen, en daar bovengemeld artikel uitdrukkelijk bepaalt, dat keel schutter verpligt is zich zelven te kleeden, zoo maakt hij zich aan ongehoorzaamheid en pligtverzuim schuldig, en verkeert in de termen, om overeenkomstig de wet gestraft te worden, indien hij weigert of nalatig blijft, zijn uniform, binnen den daartoe bepaalden tijd, aan te schaffen.

— Naar men verneemt, heeft de in deze residentie beroepen predikant *F. de Willigen* het beroep aangenomen.

— De kommissie van landbouw in Noordholland heeft bekend gemaakt, dat er op sommige plaatsen eene leverziekte (het ongansch) onder het rundvee is ontstaan, en heeft daarbij tevens aan alle veehouders herinnerd, dat het gebruik van pekel, als voorbehoedmiddel, en daarenboven, gedurende de ziekte, naar gelang derzelve, 's daags of om de twee dagen, een lood bloem van zwavel, onder de wei gemengd, tegen die kwaal met het beste gevolg kunnen gebruikt worden.

— De heer *Bauduin*, te Brussel, is begonnen eene verzameling van portretten der leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal uit te geven; die van de heeren *de Secus*, *de Stassart* en *de Brouckère* zien reeds het licht.

Van den 6den. Bij Besluit van Zijne Majesteit, van den 23 Februarij 1829, no 114, is onder anderen benoemd, in de provincie Groningen, tot Burgemeester en Secretaris der gemeente Grijpskerk: *Klaas Klaassens de Waard.*

GENEMUIDEN *den 3 Maart.*

Het volgend ontzettend ongeval (*een waarschuwend voorbeeld voor vele Ouders*) heeft alhier op den 1 dezer maand plaats gehad. — Een veel belovend, ruim driejarig knaapje, slechts weinige minuten aan zich zelven alleen in huis overgelaten, is levende verbrand, doordien het vuur van den haard zijne kleederen had aangestoken.

Ofschoon oogenblikkelijk geneeskundige hulp werd ingeroepen en aangewend, was zulks vruchteloos, daar het geheele ligchaampje op eene verschrikkelijke wijze ingebrand was, en de deerniswaardige lijder, reeds onder de behandeling den laatsten adem uitblies. Te treffender is dit jammerlijk sterfgeval voor den diepbedroefden Vader, daar dezelve binnen den tijd van naauwelijks een half jaar zich van eene waardige huisvrouw en *drie* kinderen door den dood beroofd ziet.

GRONINGEN, *den 9 Maart.*

Overmorgen zal de Wel Edele Hoog Geleerde Heer *F. Hendriksz*, tot nog toe buitengewoon Hoogleeraar, den post van gewoon Hoogleeraar in de faculteit der Geneeskunde aan deze Hoogeschool aanvaarden met eene inwijdings-redevoering. Deze plegtigheid zal plaats hebben in de Kerk der Doopsgezinde Gemeente, 's voormiddags te elf uren.

Aankomst en vertrek van Schepen.

Den 26 Februarij is te Londen gearriveerd kapit. *H. P. de Jonge*, met het kofschip *de Snelheid*. Den 3 Maart is van den Briel naar zee gezeild kapit. *P. J. Muntendam*, voerende het kofschip *Catharina Josephina*, gedestineerd naar Liverpool, met schors en meekrap.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** *Wehe* den 7 Maart 1829. Heden avond werd mijne geliefde Echtgenoote, J. H. UILKENS, door Gods goedheid verlost van eene DOCHTER.

J. H. WARMOLTS,
Predikant.

Familie en Vrienden worden verzocht, deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te merken.

*** Mijne Echtgenoote, TRIENTJE JANS VAN NOOTEN, verloste heden morgen voorspoedig van eenen welgeschapenen ZOON.

Winsum
den 7 Maart 1829.

W. BORGMAN.

*** Mijne waarde Vrouw CATARINA REINDERS verloste heden voorspoedig van eenen ZOON.

Groningen,
den 8 Maart 1829.

T. N. KLOOSTERHUIS,
Blikslager in de Oude Ebbinge-straat.

*** Heden zijn getrouwd:

JOHANNES SCHIERBEEK.
LAMBERDINA HELENA KOOPS.

Winschoten den 5 Maart 1829.

*** *Groningen* den 5 Maart 1829. Heden morgen overleed alhier, in den ouderdom van ruim 61 jaren, onze waarde Broeder en Behuwd-Broeder, de Heer CORNELIUS ENGELHARD, *Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, gepensioneerd Kolonel-Ingenieur.*

N. ENGELHARD.
J. A. ENGELHARD.
J. ENGELHARD,
geb. HOEKSEMA.
R. ENGELHARD.

Onze Familie, Betrekkingen en Vrienden gelieven deze als eene bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Het heeft den Opperheer van ons leven en onze lotgevallen behaagd, heden avond te 9 uren, aan eene ongesteldheid van 3 weken in de borst, door den dood van onze zijde weg te rukken onzen geliefden Vader en Schoonvader H. J. SCHOLTENS, in den ouderdom van 80 jaren en ruim 3 Maanden. Ofschoon wij het voorregt mogten genieten van hem zoo lang te bezitten, evenwel door de zorg voor ons en het gezellig verkeer, dat wij met hem hadden, treft ons dit verlies; maar wij trachten in den wil van God te berusten.

Groningen,
den 6 Maart 1829.

D. M. HAACK.
A. HAACK,
geb. SCHOLTENS.
D. H. BOSCH.
I. BOSCH,
geb. SCHOLTENS.
K. SCHOLTENS.

---

gewoond hebbende en overleden te Groningen, den 16 Februarij 1829, worden verzocht, zich vóór den 1 April eerstkomende in persoon te vervoegen bij den Ondergeteekende, wonende aan den Singel, roode Letter B no. 106, te Groningen.

P. F. BARLINCKHOFF.

•,• Een ieder, die iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan de Nalatenschap van wijlen den Heer J. J. HOFFMANN, in leven *Medicinae Doctor* te *Scheemda*, gelieve daarvan, zoo spoedig mogelijk, aangift of betaling te doen aan de Heeren M. E. HOFFMANN, V. P. TJADEN of J. B. TRESLING, *Medicinae Doctoren* te *Uithuizen*, *Appingedam* en *Scheemda*.

•,• Mr. HERMAN TRIP, openbaar Notaris te *Groningen*, is voornemens, op *Donderdag*, den 12 Maart 1829, des avonds precies te 6 uren, ten huize van den Kastelein HINDRIK TJAPKES de BOER, te *Ooster-Hoogerbrug*, onder *Noorddijk*, publiek, voor één jaar, te Verhuren, in onderscheidene percelen:
Ongeveer 50 Bunders HOOI-, WEIDE- en BOUWLAND, gedeeltelijk onder het *Helper Hamrik*, en gedeeltelijk onder *Middelbert* gelegen, behoorende tot de Plaats van de Weduwe HARM LOUWES BOLHUIS.

H. TRIP, *Notaris.*

•,• Op *DINGSDAG*, den 10 Maart 1829, des namiddags te 2 uren, zal er, ten huize van den Kastelein BOLT, in de *Bonte koe*, buiten Steentil-poort, te *Groningen*, publiek worden verkocht: Eene groote partij KOEIJEN, die aanstaande zijn om te kalven, en nieuws zijn afgekalfd, — benevens eenige WERK- en CHAISPAARDEN.

Mr. E. J. OFFERHAUS, *Notaris.*

•,• Op *WOENSDAG* en *DONDERDAG*, den 11 en 12 Maart 1829, telkens te beginnen des voormiddags te 10 uren en vervolgens, zullen er, voor de Behuizing van Mejufvrouw de Weduwe wijlen den koopman B. H. de JONGE, aan het Schuitendiep alhier, publiek worden verkocht: diverse HUISMEUBELEN, bestaande in eene MAHONIEHOUTEN SECRETAIRE, EIKENHOUTEN KABINET, PULPITRUM, TREK-, LADE- en andere TAFELS, STOELEN met trijpen en matten zittingen, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, PORSELEIN, GLAS- en ander AARDEWERK, KOPER en TIN, VERLAKT GOED, LINNEN en TAFELGOED, BEDDEGOED, eenig ZILVER; een GOUD en ZILVEREN HOROLOGIE; eenig VAATWERK, ENZ., ENZ.
Voorts WINKEL- en PAKHUIS GOEDEREN en GEREEDSCHAPPEN, waaronder eene complete MACHINE, om PATENT-OLIE te maken, SNUIFRASP met TOEBEHOOREN, TABAKS INSTRUMENT, OLIE- en TRAANBAKKEN, LEDIGE VATEN, ZAKKEN, ENZ.
Alles te bezien des daags vóór den verkoop, (zijnde Dingsdag, den 10 Maart 1829), des voormiddags van 10 tot 12 en des namiddags van 2 tot 5 uren; — en ten *derde male* het *Zilver* en *Goud* de eerste dag van Verkoop, des voormiddags van 11 tot 12 uren.

Mr. E. J. OFFERHAUS, *Notaris.*

•,• Op *Donderdag*, den 12 Maart 1829, des morgens te 10 uren, zal, te *Zuidlaren*, ten huize van S. S. BAKKER, publiek worden Verkocht: eene BEHUIZING, waarin verscheidene vertrekken, met eenen daarbij gelegenen welaangelegden TUIN en VISCHVIJVERS, staande en gelegen aan het Drenthschediep op *de Groeve*, in de Gemeente *Zuidlaren*, met eenige daarbij behoorende BOUW- en WEIDELANDEN, alles behoorende tot de Nalatenschap van JAN HAMMINGA; om op Mei 1829 te aanvaarden.

J. TONCKENS, *Notaris.*

•,• Mr. U. E. STHEEMAN, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, ter instantie van O. J. BOSKER en de Erven BIEFKE JANS, te *Woldendorp*, ten overstaan van den Heer VREDEREGTER van het Kanton *Winschoten*, publiek ter Verkoop te presenteren:
I. Den EIGENDOM van ruim 37 Bunders *Land*, gelegen te *Woldendorp*, doende aan de Verkoopers tot jaarlijksche huur de som van *f* 136 — 00, wordende bij eerstgenoemden Verkooper onder vaste beklemming gebruikt.
II. Den EIGENDOM van eene *Behuisde Heemstede*, wordende bij HINDRIK MEIJER, te *Woldendorp*, in vaste huur gebruikt, jaarlijks voor *f* 4 — 00.
Deze Verkoop zal zijn op *Vrijdag*, den 13 Maart 1829, des namiddags te 2 uren, ten huize van den Kastelein E. IJ. STUURWOLD, te *Scheemda*, alwaar de Conditiën, drie dagen bevorens, ter lezing liggen.

U. E. STHEEMAN.

•,• HOUTVEILING.

Ten overstaan van den Griffier J. VEENHOVEN, Hz., zullen er, op *Zaturdag*, den 14 Maart 1829, des voormiddags te 10 uren, bij den *Houtzaagmolen DE JONGE WOLFF*, onder werkelijke Houtkoopers, ter Veiling worden gepresenteerd: Twee extra schoone Ladingen STETTINER GREINEN BALKEN, en eene partij RIGASCHE DITO; alsmede twee Ladingen NOORDSCHE HOUTWAREN van diverse lengten, bestaande in Maats en Overmaats VUREN ZAAGBALKEN, JUFFERS, KOLDERS, ENZ.

•,• Mrs. H. van MARLE en A. J. van ROIJEN, openbare Notarissen in het Kanton *Middelstum*, gedenken, op *Maandag*, den 16 Maart 1829, des avonds te 6 uren, ten huize van den Kastelein J. H. MOORLAG, te *Middelstum*, publiek bij Strijkgeld te Verkoopen:
I. Eene welingerigte net doortimmerde, hecht-sterke, voor weinige jaren nieuws getimmerde BEHUIZING en SCHUUR, get. no. 33, voorzien van drie Voorkamers, Voorhuis, Middenkamertje, Keuken, Melkenkamer, Kelder, groote Regenwatersbak, Kernhuis, STALLING voor Koeijen en Paarden en verdere Gerijfelijkheden, met de BEKLEMMING van derzelver *Heemstede* en *Tuin*, staande en gelegen te *Middelstum*, aan de Borg-straat, zullende des jaars tot huur doen *f* 5 — 00.
II. Den EIGENDOM van dezelve.
III. De VASTE en PERMANENTE BEKLEMMING van plus minus 4 Bunders kostelijk *Groenland*, gelegen te *Middelstum*, doende des jaars tot huur *f* 42 — 00.
IV. De VASTE en ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van plus minus twee Bunders *Groen-* en *Bouwland*, gelegen te *Middelstum*, zullende des jaars tot huur doen *f* 20 — 00.
V. Den EIGENDOM van dezelve.
VI. Den EIGENDOM van pl. min. 7 Bunders, 57 Roeden *Land*, ongescheiden, te *Kantens* gelegen, bij JAN DERKS UILDERSMA, Landbouwer aldaar, onder deszelfs Behuizing, daarop staande, onder beklemming in gebruik, des jaars voor *f* 34 — 03.
VII. Den EIGENDOM van pl. min. 9 Bunders, 53 Roeden *Land*, als voren gelegen en bij denzelven in gebruik, des jaars voor *f* 42 — 90.
VIII. Den EIGENDOM van pl min. 7 Bunders, 57 Roeden *Land*, als voren gelegen en bij denzelven in gebruik, des jaars voor *f* 34 — 03.
IX. Den EIGENDOM van pl. min. 3 Bunders, 37 Roeden *Land*, bij denzelven in gebruik, des jaars voor *f* 15 — 22½.
NB Deze laatste *vier* percelen, te zamen tot huur doende *f* 126 — 18½, zullen ook in massa worden Geveild.
X. Den EIGENDOM van eene *Behuisde Heemstede*, gelegen als voren, bij voornoemde UILDERSMA in gebruik, des jaars voor *f* 3 — 00.
XI. Den EIGENDOM van eene *Behuisde Heemstede*, te *Middelstum*, bij LAMBERTUS KRANENBORG aldaar in gebruik, 's jaars voor *f* 4 — 50 en het zesjarig Geschenk.
XII. Den EIGENDOM van pl. min. 2 Bunders *Land*, te *Kantens* gelegen, bij LUITJE ter BORG aldaar onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 16 — 00.
XIII. Den EIGENDOM van pl. min. 88 Roeden 50 Ellen *Land*, met zijn *Kwelder* en *Aanwas*, gelegen te *Uithuizen*, bij REMBERTUS J. JELTSEMA aldaar onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 9 — 00.
Alles behoorende tot de Nalatenschap van wijlen ALBERDINA WICHERS, Wedw. TAMME DOUWES.
NB. Zullende op *Dingsdag*, den 17den en *Woensdag*, den 18 Maart daaraanvolgende, telkens des namiddags precies te 2 uren te beginnen, aan de voornoemde Behuizing worden Verkocht: AL de MOBILAIRE en ANDERE ROERENDE GOEDEREN, en LEVENDE HAVE, aldaar aanwezig.

•,• HOUTVEILING.

Mr. M. van der TUUK, Notaris te *Veendam*, zal, op *Maandag*, den 16 Maart aanstaande, des morgens te 10 uren, bij den Molen van LINGEN BROUWER, te *Veendam*, publiek, onder Houtkoopers, Veilen: Eene aanzienlijke partij gesneden VUREN HOUT, PLANKEN, LATTEN en SCHOLLEN, van onderscheidene lengten en dikten.

•,• Mr. J. D. TRESLING, Advokaat en Notaris, residerende te *Slochteren*, gedenkt, op *Dingsdag*, den 17 Maart 1829 en volgende dagen, telkens des voormiddags te 10 uren te beginnen, ten verzoeke en ten huize van JAN JURRIENS JURREMA, Landbouwer op *Eelshuis*, te *Siddeburen*, publiek, op gewone Conditiën, te Verkoopen: 9 PAARDEN, 25 HORENBEESTEN, 10 SCHAPEN, een KORREWAGEN 3 VELDWAGENS, PLOEGEN, EGGEN, eene WIPKAR en verder BOEREN BESLAG; voorts MELKGEREEDSCHAPPEN en HUISMEUBELEN, en eene partij HOOI en STROO.

•,• Op *DINGSDAG*, den 17 Maart 1829, zal, door den oud-*Weesheer* H. BRAAM en CONS., des avonds te 7 uren, ten huize van R. J. TIDDENS, in het *Huis de Beurs*, publiek worden Verkocht: eene extra fraaije partij MAHONIEHOUTEN MEUBELEN, bestaande in fraaije CANAPÉ'S, SECRETAIREN, CHIFONIÈREN, BOEKENKASTJE, COMODEN met Buffet en marmer Bladen, COMODE met Dames Bureaux, DAMES WERKTAFELTJE, TRUMAUXTAFELS met marmer Bladen, PENANTKASTJE, LADETAFELS, masieve KOLOM-ETENSTAFEL, masieve THEETAFELS, OVALE-, RONDE- en UITTREKTAFELS, in differente grootte, uitmuntende STOELEN met Zittingen, alsmede BRABANDSCHE STOELEN met Biezen Matten, als ook met Italiaansch Stroo, WASCHTAFELS met Toilet, NACHTTAFELTJES en BEDDETAFELTJES, ENZ., ENZ.
Welke Goederen te bezien zijn ten huize van Verkoop, des daags bevorens en op den dag van Verkoop, des morgens van 10 tot 12 en des namiddags van 2 tot 5 uren.

•,• Te *HUUR*, om op den 1 Mei aanstaande te aanvaarden: Een HUIS, staande in het wijde van de Heere-straat, naast het Logement de *Nieuwe Munster*. Nader onderrigt bij den DRUKKER DEZER.

•,• Te *HUUR* op het *Hoogezand*: eene BEHUIZING, bestaande uit twee Kamers en Keuken en verdere Commoditeiten, een gedeelte van eenen grooten TUIN; nadere informatie door *gefrankeerde Brieven* bij P. GROENHOFF aldaar.

•,• EENE of TWEE BOVENKAMERS te *HUUR*, voort of om Mei, bij den Koperslager H. N. GOUTIER, in de Groote Kromelleboog.

•,• Een ruim PAKHUIS en een KORENZOLDER daarboven met eenen afzonderlijken opgang, staande in de Achter-de-Muur, nabij het Provinciehuis, tegen Mei te *HUUR*; te bevragen bij

T. FOLMER.

•,• M. W. HIRSCHFELD,

LAMPEN-FABRIKANT uit *HAMBURG*, beveelt aan het geëerde publiek zijne bekende SPAARLAMPEN aan, welke in Europa bekend zijn onder den naam van *SIBERISCHE SPAARLAMPEN*. Het nut, hetwelk deze Lampen boven andere hebben, bestaat in het navolgende: Vooreerst heeft men in zulk eene lamp, wanneer dezelve des avonds branden moet, zeer weinig olie noodig, zonder dat men een' kwaden reuk bespeurt; de kunst ligt in het vervaardigen der pitten. Ten tweede geeft iedere daartoe vervaardigde pit zoo veel licht, als twee waskaarsen, zonder dat men noodig heeft, dezelve ieder oogenblik uit te halen, zoo als het geval is met andere Lampen. Ten derde zijn deze Lampen, dewijl zij een buitengewoon helder en zuiver licht verspreiden, hetwelk niet schemert, noch verblindt, voor de oogen als eene behoudenis aan te merken, zoo als ook de voor de oogen zeer heilzame groene doorschijnende schermen, welke door de bekwaamste Oogenmeesters aanbevolen zijn, voornamelijk voor diegenen, welke des avonds schrijven, lezen, enz., zoo wel als voor iederen kunstenaar en handwerksman, welke fijn werk te verrigten heeft; ook als Tafellampen voor huisgezinnen zijn zij voordeelig te gebruiken.

Soorten en Prijs dezer Lampen.

Eene eenvoudige Studeer- of Kantoor-lamp, groen of rood verlakt, met pitten voor twee Winters *f* 7 — 00. Enkele Winkel- of Trap-lampen met de daartoe benoodigde pitten *f* 3 — 25. Eene dubbele Lamp, om in eene Lantaarn te hangen, met dubbele pitten *f* 3 — 25. Eene Keukenlamp met pitten *f* 2 — 00. Eene Nachtlamp met pitten voor een jaar *f* 1 — 20. Ook heb ik van de zoo zeer op prijs gestelde pleten Nachtlampen zonder pitten, welke zeer helder branden en nimmer van zelve uitgaan. De Uitvinder en Vervaardiger dezer Lampen is in de grootste steden van Europa geweest, waar zelfs zijne Lampen den grootsten bijval gehad hebben, en overal met het grootste voordeel gebruikt worden. Zijne getuigschriften kunnen hiervan nog nader ten bewijze strekken Bestellingen worden in mijn logement aangenomen, en zal mijne Lampen aan de huizen presenteren. Heeft zijne kamer bij R. J. TIDDENS, in het *Huis de Beurs*.

•,• H. JONAI, *Stukadoor*, wonende in het Hoog-straatje, tusschen de Heeren Gelkinge straat, maakt bekend, dat hij begonnen is met het Verkoopen van GIPS en beste GIPSKALK, in het groot en klein; hij recommandeert zich verder in het Maken van GESTUKADOORDE PLAFONDS en NISSEN, in het BEPLEISTEREN van GANGEN, ENZ., ENZ.; alles voor eenen civielen prijs.

•,• Bij A. EKKART, Sz., aan de Vischmarkt,

zijn thans te bekomen: eerste kwaliteits puik-beste NIEUWE KEULSCHE NOTEN, in het groot en klein, naar de nieuwe Maat, die zeer groot is, te leveren, tot zeer civielen prijs en zoo na mogelijk naar den Amsterdamschen koers, en op heden frissche versche ZALM; verzoekt gunst en recommandatie.

•,• J. H. ENSING en ZOON, aan de Groote Markt, hebben op heden versch ontvangen: TEXELSCHE GESPEENDE OESTERS, à *f* 1 — 60 per honderd.

•,• Bij de Wedw. J. STOMPE, in de Harderinge-straat, is op heden geslagt: eene puik-vette, fijne, voljarige KWEEN.

•,• Bij E. de BOER & ZOON, *gekwalificeerde Kollekteurs* der *KON. NEDERL. LOTERIJ*, zijn voor de 144ste LOTERIJ (waarvan de Vierde Klasse op *Maandag*, den 9 Maart 1829, zal trekken) LOTEN in KOOP voor ALLE KLASSEN te bekomen: een Geheel Lot à *f* 69 — 00, Half *f* 34 — 50, Vijfde *f* 13 — 80, Tiende *f* 6 — 90 en een Twintigste *f* 3 — 45. Ten Kantore van dezelven wordt GENERAAL CONTRABOEK gehouden.

•,• LEEST HIER.

EEN of TWEE ZADELMAKERSKNECHTEN, terstond, of om Mei Werk verlangende, adresseren zich bij

E. R. FOKKENS,
Zadelmaker op den Nieuwe weg. Brieven *franko*.

STAAT van de MIDDELPRIJZEN der GRANEN en andere OBJECTEN, *welke te* Groningen, *gedurende de* laatste helft *der maand Februarij* 1829, *zijn verkocht; alles naar* Nederlandsche *Maten en Gewigten.*

Witte Tarwe, . pr. m.	*f* 10 - 13½	Boter, . . . pr. Pd.	*f* 0 - 70	Gerookt Varkensvl.. . pr. Pd.	*f* 00 - 60
Roode Dito, . „ „	- 10 - 13½	Holl. Kaas. . „ „	- 0 - 66	Aardappel., pr. m.	2 - 00
Rogge, ... „ „	- 5 - 30	Stolksche Dito, „ „	- 0 - 50	Moutwijn, . pr. vat,	- 20 - 00
Vroege Gerst, „ „	- 3 - 80	Leidsche Dito, „ „	- 0 - 30	Jenever, . . „ „	- 22 - 00
Late Dito, . . „ „	- 3 - 40	Wittebrood, „ „	- 0 - 50	Hooi, per 100 Pd.	- 2 - 00
Boekweit, . . „ „	- 4 - 50	Tarwe Dito, „ „	- 0 - 45½	Stroo, „ „ „	- 00 - 80
Haver, ... „ „	- 3 - 30	Rogge Dito, „ „	- 0 - 09½	Steenk., p. 1500 „	- 24 - 00
Witte Boonen, „ „	- 8 - 00	Ossenvleesch, „ „	- 0 - 30	Turf, de 100, . .	- 00 - 40
Witte Erwten, „ „	- 4 - 50	Koe Dito, . . „ „	- 0 - 30	Raap Olie, pr. vat,	- 40 - 00
Groene Dito, . „ „	- 6 - 75	Kalfs Dito, . „ „	- 0 - 30	Lijn Dito, „ „	- 30 - 00
Graauwe Dito, „ „	- 8 - 00	Schapen Dito, „ „	- 0 - 20	Raap-Zaad, pr. m.	- 10 - 50
Tarwe Meel, . „ „	- 12 - 50	Lams Dito, . „ „	- 0 - 20	Lijn Dito, . „ „	- 8 - 00
Rogge Dito, . „ „	- 7 - 30	Versch Vark. Dito, . . . „ „	- 0 - 40	Kaarsen, per Pd.	- 00 - 55
Gerste Dito, . „ „	- 5 - 20				

Burgemeester en Wethouderen: J. F. van IDDEKINGE.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. Lohman.

PRIJS-COURANT der EFFECTEN, *op de Beurs te* Amsterdam, *den 7 Maart.*

Werkel. Sch. 2½ pc.	56½ à 57	Weener Obl. 5 pc.	-	Pruiss. in Lon. 5 pc.	à
Rest. uitg. S.	7/8 - 1	——— 4 —	-	— 2e leening. 5 —	-
Kansb. v. dito	20 - 20¼	Certif. —— 2½ —	-	Eng. Gecons. 3 —	86¾ - 8[illegible]¼
Stell. uitg. K.		Bank-Actiën. . . .	-	Fr. F. op de R 5 —	-
Amort. Synd. 4½ —	100 - 100½	Aand. R. fl. 100 . . .	-	Idem op dito. 3 —	77¾ - 78
Losrenten . . 2½ —	97¼ - 97½	——— fl. 250 4 —	-	Certif. v. dito. 3 —	71¾ - 72
Hand.-maats. 4½ —	88½ - 88¾	Oblig. Metal. 2½ —	-	Nap. Fonds 5 —	-
Oblig. Rusl. 5 —	100 - 100½	——— 5 —	93¼ - 93¾	Idem in Nap. 5 —	76¼ - [illegible]
Russ. Inschr. 6 —	56½ - 56¾	— Neg. Lond. 5 —	93¼ - 93¾	Idem in Lond. 5 —	81¼ - [illegible]
Certif. v. dito. 6 —	56¾ - 57¼	Oblig. Spanje 5½ —	28½ - 28¾	Den. te Lond. 3 —	62¾ - [illegible]
—— Hamb. 5 —	-	— à L. 5 r. dito 5 —	7½ - 7¾	Mexic. te Lon. 6 —	-
— Neg. Lond. 5 —	87 - 87½			Nieuwe Russ. 5 —	99 - 99½

Te *Groningen*, ter Boekdrukkerij van C. M. van BOLHUIS HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat. (Met *autorisatie.*)

ang der maatschappij, noodzakelijk is. Wanneer men dus hier aan den eenen kant, dat dringend belang, om het nieuwe stelsel van hypotheek-regt oo spoedig mogelijk te verwezenlijken, in de schaal legt, en aan den anderen kant de ligtelijk te vervullene verpligtingen tot bewaring van een erkregen regt in al zijnen omvang, hetwelk de wet zoo veel mogelijk waarborgt, dan kan het mijns oordeels niet twijfelachtig zijn, of de balans oet overslaan, ten voordeele der bepalingen van het ontwerp. En wil men gezag voor deze voorschriften: Frankrijk heeft bij verandering van hypothe- ir stelsel soortgelijke bepalingen ook voorgeschreven gehad.

Het ontwerp zorgt voor het overige voor de bewaring der verkregene regten van hypotheek uit krachte van vonnissen; hetzelve vordert echter ook e inschrijving daarvan, zoo wel als van de wettelijke hypotheken aan den Staat, de gemeenten en openbare stichtingen toegekend, en behoud in racht de wijze van zuivering volgens het tegenwoordige regt bij vervreemdingen, gedurende den loop der opgemelde termijnen gedaan.

Bij het zevende hoofdstuk van het ontwerp is bepaald, dat in alle gevallen, waarin de lijfsdwang bij de nieuwe Nederlandsche wetgeving niet is ijbehouden, dezelve, na de invoering van het nieuwe wetboek, niet ter uitvoer zal kunnen worden gelegd, ten zij die lijfsdwang wettiglijk bevo- rens mogt zijn bedongen. Er zijn eenige gevallen slechts, waarin het nieuwe wetboek niet toelaat het middel van lijfsdwang, hetwelk bij de Fran- sche wet echter daarin was toegestaan. Het ontwerp brengt dadelijk deze wetgeving in werking, met toepassing ook op het verledene, en verbiedt den lijfsdwang in alle gevallen, welke zij niet opneemt. Deze bepaling is bij de raadpleging in de Afdeelingen aan bedenking onderhevig geweest. Men heeft gemeend, dat ook uit krachte van dezelve verkregene regten van schuldeischers waren geschonden, en dat dit over zulks niet aanneme- lijk was. Maar men heeft bij deze tegenwerping de zaak beschouwd uit een regtskundig oogpunt, waarbij het zekerlijk aan bedenking onderhevig en twijfelachtig moest voorkomen, hoe de Regter dat geschil beslissen moest, bijaldien dit punt niet bij eene transitoire wet uitdrukkelijk geregeld was. Uit dat oogpunt kan men, met veel reden voor en tegen, staande houden, aan den eenen kant, dat de lijfsdwang eene voorwaarde is der handeling, alzoo een verkregen regt daarstelt, ten tijde van hare voltrekking onder de wet, die dit middel toestond; terwijl aan den anderen kant, met nog eel meer grond kan worden beweerd, dat dit middel niet moet worden beschouwd, als eene voorwaarde eener ingegane verbindtenis, maar veeleer ls een onmiddellijk door de wet toegestaan middel van executie, hetwelk met de afschaffing der wet, die hetzelve toestond, vervalt. In dier voege an er in *utramque partem*, zonder uitdrukkelijke transitoire bepaling, deze kwestie fraai en scherpzinnig in de regtbanken, met onzekeren uitslag wor- en bepleit. Maar, zoo als getoond is, het standpunt des Wetgevers, bij de regeling des overgangs van de bestaande tot de nieuwe wetgeving, is heel anders, dan dat van de Regtbanken. Zoo het stuk volledig was uitgemaakt, zoo kwam daarover geene wetsbepaling te pas, maar de zaak heeft ee zeer verschillende oogpunten. Het kan dus niet zoo verwerpelijk schijnen, dit punt tot zekerheid te brengen, en daarbij in aanmerking te ne- en, aan den eenen kant te eerbiedigen de bedongene lijfsdwang bij eene overeenkomst; maar de overige handelingen, waaraan het regt van lijfs- wang niet anders dan onmiddellijk door de wet gehecht is, te regelen naar die beginselen, welke de nieuwe wet in het belang van den Staat op- nomen heeft, en dus dat middel voor het vervolg niet meer toe te laten in de gevallen, waarin de nieuwe wet hetzelve om goede reden weigert. dubio is dit trouwens altijd favorabel

De tegenwoordige wet verschilt met de toekomende in de bepaling der hoegrootheid der som in overeenkomst ten aanzien der toelating van het getuigen ewijs. De veronachtzaming van verpligtingen, welke te dezen opzigte de tegenwoordige wet oplegt, behoort niet voordeelig te kunnen werken onder eene olgende. De laatste moet aan geene gebrekkige daad een voordeel hechten, tot nadeel van eene partij, aan welke onder die wet, een regt geschapen as, eene schriftelijke akte te eischen, met uitsluiting van getuigen bewijs. Dien overeenkomstig beveelt het ontwerp, dat dit stuk moet besilst worden, ar gelang der wettelijke bepalingen, waaronder de verbindtenissen zijn gesloten.

Het negende hoofdstuk van het ontwerp bevat doelmatige voorschriften, zoowel ter regeling van den overgang der beide stelsels van wetgeving, als- de van eene beslissing, die niet onaannemelijk schijnt.

Artikel 22 namelijk, bepaalt, dat testamenten door twee of meerdere personen in de zelfde akte wettiglijk gemaakt, voor de invoering der wetten, arbij die form van uiterste wilsbeschikking is verboden, van kracht verblijven.

Het heeft dikwijls bedenkelijk geschenen, of dit verbod moest geacht worden de form van testamenten te raken, dan wel de beschikking zelve. In het ste geval was de geldigheid van zoodanige akte buiten twijfel; in het laatste geval waren deze akten nietig, volgens het algemeen beginsel, dat der- lver geldigheid in het eerste geval moet beoordeeld worden naar de wet, waaronder het testament was opgerigt, maar in het laatste geval, volgens wet, onder welke de nalatenschap open valt.

Het ontwerp neemt het beginsel te regt aan, dat het verbod van twee of meer personen in dezelfde akte van testament moet beschouwd worden als en voorschrift, hetwelk de form raakt en beveelt dien overeenkomstig hare geldigheid, niettegenstaande later verbod. Deze beslissing is dus een nut- voorschrift ter voorkoming van twistgedingen, en levert het voordeel op, dat mutuële testamenten, in eene akte vervat, niet op nieuw behoeven te rden opgerigt bij afzonderlijke akten.

Het volgend artikel regelt het belangrijk onderwerp van de olographische testamenten. De afschaffing of liever de wijziging van dit soort van uiter- wilsbeschikkingen is eene weldaad, welke de nieuwe wetgeving zal opleveren, omdat zij afsnijdt alle die bedriegerijen en valschheden, waartoe de enwoordige wet de deur zoo wijd open laat, en waarbij het fortuin van geheele familien in de waagschaal gesteld wordt. Het is van belang, het genot n die weldaad aan de natie zoo spoedig mogelijk te verzekeren, en bij gevolg de geldigheid van deze olographische form der testamenten, voor de toe- omst niet onbepaald toe te laten, maar integendeel, met afwijking van het algemeen beginsel ten aanzien der geldigheid van den form der testamenten, n bekwamen termijn vast te stellen, na afloop waarvan die form zal ophouden geldig te zijn; en intusschen eenen doelmatigen maatregel voor te hrijven, waardoor al aanstonds het bedrog zoo niet onmogelijk, en minste hoogst moeijelijk gemaakt wordt.

Dit is de bedoeling van het voorschrift, vervat in art. 23 van het ontwerp; terwijl die, welke in het volgende voorkomt, volkomen geregtvaardigd ordt, door de bedenking, dat art. 1 van het Decreet van 24 Januarij 1812, betrekkelijk de erfstellingen over de hand, zoude vervallen door de alge- eene afschaffing van het tegenwoordig Burgerlijk regt, zoo hetzelve niet uitdrukkelijk wierd gehandhaafd; voor welk laatste en regt en billijkheid eide even zeer schijnen te pleiten. Men heeft hier en daar een uitleg van dit Decreet verlangd, omdat het nu en dan aanleiding heeft gegeven tot ver- chillende opvattingen; maar, en uit hoofde der genoegzaam gevestigde en aangenomene jurisprudentie op dit stuk, en uit hoofde der bedenking, dat het algemeen deze wet niet als interpretatoir, maar als transitoir moet beschouwd worden, schijnt de Regering daaraan, niet zonder goede reden, zwa- igheid gemaakt te hebben toe te geven.

Ik acht het niet noodig, mij in de overige bepalingen van dit ontwerp te verdiepen. Derzelver nut en doelmatigheid schijnt in het oogvallend, zoo at dezelve ook weinig of geene stof hebben opgeleverd voor bedenkingen. Kortheidshalve zal ik mij daarvan onthouden.

Ten slotte veroorloof ik mij echter nog eene aanmerking. Zij is deze: dat hoezeer ik voor mij, tot wegneming van dwalingen, welke ik gele- heid heb gehad op te merken, in de Afdeeling de wensch te kennen heb gegeven, dat bij deze wet uitdrukkelijk ware verklaard geweest het beginsel, noch de tegenwoordige, noch de toekomende wetgeving eenigen inbreuk kan geacht worden gemaakt te hebben op de verkregene regten, voortsprui- de uit de kontrakten van beklemming, onder vorige wetten opgerigt, welke vooral in de provincie Groningen voor dat geheele gewest van zulk een zonder belang zijn, zonder dat aan dit mijn verlangen door de Regering is voldaan geworden, deze weigering nogtans niet van dat belang is, om dien hoofde in deze wet eene wezenlijke gaping te zien.

Ik ben genoegzaam te dezen aanzien gerust gesteld door de verklaring der Regering, bij haar antwoord op deze mijne aanvraag, waarbij dit beginsel al zijnen omvang is erkend geworden, maar waarvan de waarheid en duidelijkheid zoo in het oogvallend is geoordeeld, dat eene uitdrukkelijke ver- aring op dat punt nutteloos kan worden geacht. Ik meen, dat dat antwoord voor de toekomst een genoegzaam kompas is, die de Regters in de be- rdeeling dezer belangen voor afdwaling behoeden zal.

Te *Groningen*, bij de Wedw. M. VAN HEIJNINGEN BOSCH en ZOON en C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

REDEVOERING van den Heer Mr. *TAMMO SIJPKENS*, uitgesproken in de Zitting van Maandag, d. 23 Febr. jl.

Edel Mogende Heeren!

Het groote tijdpunt schijnt te naderen, dat eene Nederlandsche Nationale Wetgeving de tegenwoordige zal vervangen, immers zoo hetzelve niet door onvoorziene beletselen in het onzekere gebragt en twijfelachtig gemaakt wordt.

Trouwens, het is meer gebeurd, dat dit tijdpunt even als een dwaallicht nabij scheen, en echter ver uit het gezigt verwijderd was. De tijdwinst, die altijd hoop over laat, moge overeenkomen met enkele belangen. De natie heeft redenen met ongeduld te verwachten het verwezenlijken van hare grondwettige voorregten, de invoering eener eigene wetgeving, in plaats eener vreemde, in vele opzigten strijdig met haren aard, hare denkwijs, hare belangen, haar volks-karakter en wijze van bestaan. In allen gevalle laat zij nog na de indruksels, en vernieuwt dagelijks de herinnering van de tijden eener schandelijke vernedering en overheersching, die dezelve met het oorlogszwaard aan Nederland opdrong.

Ik neem echter aan, dat U Ed Mog. alles zullen aanwenden wat mogelijk is, om de hinderpalen, met gemeen overleg, uit den weg te ruimen, en alzoo de Regering in de mogelijkheid te stellen, om hetgeen na zoo veel jaren arbeids, na zoo vele wrijving van denkbeelden en moeijelijk onderzoek, is tot stand gebragt, ten uitvoer te leggen en te verwezenlijken.

In die veronderstelling, aan welker waarheid ik niet twijfel, zij het mij vergund, de aandacht van U Ed Mog. te bepalen op het ontwerp der transitoire Wet, aan uwe tegenwoordige raadpleging onderworpen, waarvan ik, bij eene inleidende reden, de nadere ontwikkeling op mij neem.

Gewigtig is inderdaad het tijdpunt, waarin eene nieuwe de bestaande wetgeving moet vervangen. Het ligt in den aard der zaak, dat daardoor nieuwe belangens verwekt, oude instellingen en bepalingen vernietigd en een' staat van zaken geboren wordt, waarin andere regelen tot rigtsnoer dienen, nieuwe verpligtingen geschapen en opgelegd worden, en verbodswetten daargesteld tegen hetgeen bevorens geoorloofd en veroorloofd wordt, hetgeen bevorens verboden was; met een woord, waarin een nieuw regt wordt ingevoerd en eene nieuwe rigtsnoer voor der burgeren meest belangrijke daden en spheer hunner vrijheid.

De meest aangelegene vraagstukken doen zich op bij deze overgang van wetgeving. Het hoofd der ervarenste Regtsgeleerden duizelt niet zelden bij het opsporen der beginselen, die de toepassing der nieuwe wetten regelen op daden en verbindtenissen, regten en verwachtingen, gedeeltelijk begonnen onder vorige wetten, maar niet voleindigd of nog niet uitgevoerd, niet volkomen tot stand gebragt, of niet onherroepelijk verkregen. Getuige zoo vele belangrijke arbeid der meest uitmuntende mannen, welke dit hoogst belangrijk onderwerp hebben behandeld en ontwikkeld in onzen leeftijd, zoo zwanger van herschepping en invoering van nieuwe stelsels.

De wet heeft geene terugwerkende kracht, en beschikt alleen voor de toekomst. In dit algemeen beginsel schijnen zich alle moeijelijkheden op te lossen, en behalve eenige afzonderlijke bepalingen, waarin deze regel niet is aangenomen en gevolgd, of bijzondere beslissingen bestaan, heeft de Fransche Wetgever geene verdere oplossing gegeven der moeijelijke vragen, welke de toepassing van dit beginsel, hetwelk in de beschouwing zoo waar, zoo eenvoudig en zoo alles omvattend schijnt, oplevert. Frankrijk wierp bij de invoering van hare wetten alle natiën, welke onder haren schepter bukken moesten, te dezen aanzien als het ware in eene zee, waaruit zij zich zelven moesten uithelpen en uitredden, zonder loods of kompas. De wijsheid der Nederlandsche Regtbanken schijnt voor een groot deel deze moeijelijkheden te hebben overwonnen, maar er blijven desniettemin een aantal bestaan, van omvang en aanbelang.

De Fransche omwenteling, die alles omver rukte, bijna alle bestaande belangen vernietigde, met een woord, de geest die daaruit voortsproot, bewerkte dan ook, dat men in de bescherming van regten, voor de invoering der nieuwe wetten verkregen, vooral niet te ver ging, of daarvoor bijzondere achting kwistig betoonde. Getuige, om maar een enkel voorbeeld te noemen, de vernietiging van alle verkregene leenroerige regten en zoo vele andere, welke men met den geest der Regering onbestaanbaar oordeelde.

Het schijnt deels aan dezen geest van willekeur, door de staatkunde van dat land destijds gebillijkt, deels aan de overdrevene definitie-vrees toe te schrijven, dat de invoering van hare wetgeving noch in Frankrijk, noch in de landen, welke veroverd wierden van eene transitoire wet is vergezeld geweest; Pruissen, zoo veel ik weet, gaf het eerste voortreffelijke voorbeeld daarvan, bij de invoering in 1794 van het nieuwe landregt voor dat Rijk, en later hebben bijna alle Staten van Duitschland, bij de afschaffing der Code Napoléon, de behoefte van zoodanige wet zeer innig gevoeld

Nederland staat, bij de afschaffing der Fransche wetgeving, niet geheel op hetzelfde standpunt, als de andere veroverde gewesten door Frankrijk. De laatsten hebben meerendeels hunne oude wetten herroepen, welke door de Fransche verdrongen waren, en daardoor, hoe kort het ook moge geduurd hebben, was de overgang bij de afschaffing derzelve met bijna even zoo veel moeijelijkheden vergezeld, als de eerste invoering daarvan, in aanmerking genomen het groote verschil van beginselen in het burgerlijk regt der Duitsche Staten, in vergelijking met die van Frankrijk.

In Nederland kunnen, bij de afschaffing der Fransche wetten, geene ouden zonder onderscheid in het leven worden terug geroepen. Hare vereeniging uit zoo vele verschillende bestanddeelen maakte dit onmogelijk. En onze Grondwet schrijft gebiedend voor het daarstellen eener nieuwe nationale wetgeving.

Deze nieuwe wetgeving is in het algemeen meer met de thans bestaande in overeenstemming, voor zoo veel een wel begrepen belang dit scheen te gehengen, omdat de wetgever veeleer van het voorzigtig beginsel is uitgegaan, om het bestaande te wijzigen, en niet, dan om belangrijke redenen, van stelsel te veranderen. En hoezeer daardoor hoogst gewigtige nieuwe grondbeginselen en stelsels, met de daarmede in verband staande gevolgen, in onze nieuwe wetgeving zijn ingevoerd, zoo is echter, in vele opzigten, het goede der tegenwoordige bijbehouden, omdat men niet baldadig heeft verworpen, hetgeen goed was, uit haat tegen de hand, die de wet opdrong.

En dit is eene gewigtige reden, waarom de overgang der tegenwoordige tot de nieuwe wetgeving, bij ons minder moeijelijkheden zal opleveren, dan in andere landen, waar de geest der voorgaande en volgende minder met elkander overeenkwam. In evenredigheid toch van dat verschil, wordt de moeijelijkheid grooter bij afschaffing van bestaande en invoering van nieuwe wetten.

Het standpunt, waarop de Wetgever bij gevolg staat onder deze omstandigheden, is niet zoo zeer, om aan te vullen, hetgeen gebrekkig is in de wettelijke regeling van den overgang van de voormalige tot de Fransche, maar is veeleer, om den overgang te regelen der tegenwoordige tot de toekomende wetgeving. Er wordt mitsdien niets anders vereischt, dan het verschil daarvan op te nemen in eene transitoire wet, voor zoo verre de toepassing van algemeene beginselen, of onvoldoende zijn, of uitdrukkelijke bepalingen doelmatig geacht moeten worden, om af te gaan van het beginsel van non-retroactiviteit, wanneer een welbegrepen belang van de maatschappij zulks gebiedend vordert. Deze wet is dus geene interpretatoire noch eene aanvullings-wet van hetgeen of onzeker of gebrekkig is in den tegenwoordigen toestand van het regt.

Uit dien hoofde laat de transitoire wet in het algemeen alles onaangeroerd, wat had kunnen en behooren geregeld te zijn bij de introductie der Fransche wet. Bij de invoering der nieuwe wetgeving is de deur der oude gesloten, mitsdien met alle hare voorregten en gebreken. De wetgever zoude van het spoor dwalen, zoo hij door transitoire bepalingen voor het tegenwoordige het gebrekkige te dezen aanzien herstellen wilde. Gedane zaken hebben hier geen keer. Ook die gebreken hebben regten doen geboren worden, welker waarde door eene opvolgende wet niet behooren te worden ondermijnd, bijaldien geene overwegende grond zulks gebiedend voorschrijft. De deur des tegenwoordigen staat van zaken is bij de invoering der nieuwe onherroepelijk gesloten.

Dit beginsel, hetwelk algemeen is op het oog gehouden, belet nogtans niet, dat de bepalingen betrekkelijk de tacite hypotheken, zoo wel als ten aanzien van testamenten, door een of meer personen in eene akte gemaakt, van toepassing zijn op deze voorwerpen, ofschoon de eerstgemelde voor de invoering der Fransche Code verkregen, of de laatstgemelde onder de regering daarvan zijn opgerigt.

De bekende regel, de wet heeft geene terugwerkende kracht, en beschikt alleen voor de toekomst, is de sleutel van alle waarheid, tot oplossing van transitoire vragen, onder voorwaarde echter van goede beginselen, die de toepassing daarvan regelen: zonder dat is dit voorschrift zeer arm in gevolgen, en geeft kwalijk begrepen of zonder oordeel toegepaste aanleiding tot de meest mogelijke verwarring.

Het eerste leidend beginsel van toepassing van dezen regel, hetgeen ik alleen hier op het oog heb, en hetwelk ik alleen opneem, omdat daarin de oplossing gelegen is der meest voorname bedenkingen, tegen dit ontwerp geopperd, is vooral eene naauwkeurige en wel begrepene onderscheiding der gevolgen dezes stelregels, en het daaruit voortspruitend verschil van bevoegdheid, aan den eenen kant in betrekking tot den Wetgever, en aan den

anderen kant, in betrekking tot den Regter. De verwarring dezer beide oogpunten is eene rijke bron van dwalingen. Het standpunt van den Regter is niet dat van den Wetgever.

Voor den Regter is deze regel eene absolute waarheid zonder uitzondering, maar dit is het geval niet ten aanzien van den Wetgever. Zoo de wet zelve geene terugwerkende bepaling in zich bevat, kan geen Regter ooit dezelve toepassen op het voorledene. Dit is van de hoogste klaarblijkelijkheid, maar is niet onvoorwaardelijk het geval met dezen stelregel in betrekking tot den Wetgever. Deze heeft niet alleen de bevoegdheid, maar is niet zelden verpligt hare bepalingen ook tot het voorledene uit te strekken, bijaldien een welbegrepen en dringend staatsbelang dit gebiedend vordert. Alle wetsveranderingen, onder oude zoo wel als hedendaagsche volken, leveren daarvan op de meest treffende voorbeelden, en dit beginsel heb ik niet anders, dan in onze dagen hooren betwijfelen, waarin het niet zelden gebeurd, dat de jubeltoonen over de voortgangen der verlichting en over de groote optogt der algemeene beschaving, de klank van eenvoudige waarheden, vooral in zaken van wetgeving en regtswetenschap, bijna schijnen te verdoven.

Volgens het Romeinsche regt schreef de L. 7. *Cod. de Legibus* voor: „*Leges et constitutiones futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta praeterita revocari, nisi nominatim et de praeterito tempore et adhuc pendentibus negotiis cautum sit.*" Dus kan ook de Wetgever afgaan van het beginsel van non-retroactiviteit, bijaldien zulks nuttig en noodig is. De Regter heeft die bevoegdheid nimmer. Dit zelfde Romeinsche regt levert dienvolgens ook op merkwaardige veranderingen in stelsel, waarbij de Wetgever, zonder acht te slaan zelfs op verkregene regten bij beding en overeenkomst, de gevolgen daarvan bij eene nadere wet regelt, zelfs verkregene regten vernietigt, het zij uit een oogpunt van algemeen staatsbelang, het zij uit eerbied voor zedelijkheid en orde. Om slechts een enkel voorbeeld te noemen, want ik zoude er veel kunnen bijbrengen: Ik bedoel de *L.* 27 van den *Codex de Usuris*, waarbij het maximum der renten, bij de wet voorgeschreven, ook toepasselijk gemaakt wordt op renten bij overeenkomst bedongen, vóór de invoering van die wet. Trouwens het ligt in den aard der zake: een tegengesteld beginsel zoude een bewijs opleveren, om nimmer van wet te veranderen, omdat bijna uit elke wet een regt verkregen wordt of daarbij eenige vrijheid of bevoegdheid wordt gehandhaafd. De geschiedenis der Fransche wetgeving is vol van soortgelijke voorbeelden; derzelver plotselinge invoering in Nederland is daarvan zelve een uitstekend bewijs, waarin zoo vele regtsbetrekkingen veranderd en vernietigd zijn geworden, die onder vorige wetten bestonden. Of wanneer men dit voorbeeld al niet tot model wil genomen hebben; voor Frankrijk zelve was de invoering van een nieuw burgerlijk regt altijd eene weldaad; maar ook daardoor wierden zoo vele vorige regten en betrekkingen veranderd: men denke slechts aan het verschil van de oude wetgeving in verscheidene deelen van dat Rijk, welke alle onder de Regering van een en hetzelfde wetboek wierden gebragt. Deze verandering van wetten onvoorwaardelijk af te keuren, is in de daad, de Wetgevers, door wiens wil de wet wordt daargesteld, op eene al te bekrompene wijze in zijne zorg voor het algemeene welzijn te beperken.

Ik wil met deze aanmerkingen echter niet geacht worden, de verdediging te willen op mij nemen van alle ligtvaardige wettelijke veranderingen, en derzelver toepassing op vorige beschikkingen of het verwijt te kunnen beloopen van gebrek van eerbied voor een verkregen regt, als of ik met voeten trad, de omvattende les van CICERO, *de jure civili si quid novi quis instituit is omnia, quae ante acta sunt rata, esse patitur.* Verre van mij dit denkbeeld, ik verzet mij tegen deze overdrevene gevolgtrekking; ik beweer alleen de mogelijkheid van afwijking van dat beginsel door den Wetgever tegen de verdedigers van een onvoorwaardelijk tegengesteld denkbeeld en de verwarring der betrekking van den regel van non-retroactiviteit in de regtbanken met die van deze plaats. En ik mag mij te dien aanzien beroepen, ook op het gezag van wijze Wetgevers; ik bedoel het ontwerp van het Pruissische Burgerlijk regt van het jaar 1784, waarbij uitdrukkelijk gezegd wordt: „Elke wet geldt alleen voor handelingen, in gevallen opgekomen na hare bekendmaking; alleen de Landsheer kan om overwegende redenen van algemeen Staatsbelang eene nieuwe wet ook uitstrekken op vorige handelingen." Ook deze leer is door de meest geachte Regtsgeleerden steeds aangedrongen en verdedigd. Ik zoude hier een reeks van achtbare namen kunnen opnoemen.

Na deze algemeene beschouwingen, ga ik over tot eene korte ontwikkeling der voornaamste bepalingen van het ontwerp, en tot eene beoordeeling van een en ander der meest gewigtige bedenkingen, welke daartegen zijn opgeworpen.

De vier eerste artikelen houden in de bevestigende en meest geruststellende bepaling, dat de veranderingen, welke ten gevolge der nieuwe wetboeken in de burgerlijke wetgeving zijn te weeg gebragt, geen' invloed hebben op de regten, welke onder vroegere wetgevingen waren verkregen. Deze bepaling is eene meer beperkte corrollaire van het nog meer algemeen beginsel van non-retroactiviteit, hetwelk de wetgever den Regter niet genoeg kan inscherpen ter voorkoming van verwarring. Hij moest dit stellen aan de spitse. Dit voorschrift bevat in zich de verzekering van de rust van ieder huisgezin.

De twee volgende bepalingen zijn een onvermijdelijk gevolg van ditzelfde beginsel. Het in het oog vallend onderscheid, namelijk tusschen de aanwending der nieuwe wetgeving, ten aanzien der geldigheid van den vorm van handelingen, en de beoordeeling van derzelver geldigheid, wat de grond daarvan aanbelangt. De eerste wordt beoordeeld naar de wet, waaronder die handelingen hebben plaats gehad, even gelijk ook de regten, uit overeenkomsten voortspruitende, geregeld worden door de wetten, welke in werking waren, toen die overeenkomsten zijn gesloten, alles volgens het voorschrift van non-retroactiviteit. Maar het tegengestelde moet bepaald worden, ten aanzien der regten uit uiterste wilsbeschikkingen, opgerigt voor de invoering van het nieuwe wetboek, maar eerst met den dood bevestigd na deszelfs afkondiging. De uiterste wil werkt eerst na den dood van den testateur. Tot aan zijn laatste oogenblik kan zijn uiterste wil veranderd worden, zonder dat gedurende zijn leven aan iemand, uit hoofde daarvan, eenig regt geschapen is. De bevoegdheid tot de beschikking zoo als zij zich onder de nieuwe wet bij zijn overlijden voordoet, moet bij gevolg naar die wet worden beoordeeld, waaraan de testateur zich niet heeft mogen onttrekken; hij is verpligt zijn uiterste wil, wat de grond der beschikking zelve aanbelangt in overeenstemming te brengen met de bepalingen, welke de wet, bij zijn overlijden in kracht, voorschrijft.

Overeenkomstig het aangenomen stelsel van uitsluiting van alles, hetgeen meer tot de wetenschap des regts, dan tot het domein der wet schijnt te behooren, onthoudt zich dit ontwerp van meerdere ontwikkeling dezer algemeene begrippen, of nadere regeling van derzelver toepassing. Zij laat in het algemeen het over aan de scholen te leeren, wat men te dezen aanzien door vorm te verstaan hebbe, en wat daaronder behoort te worden begrepen, in tegenoverstelling van den grond en inhoud der handeling of beschikkingen zelve, gelijk het geheele zamenstel der theorie tot beoordeeling van transitoire kwestien, geen onderwerp schijnt te kunnen uitmaken van wettelijke bepalingen, zonder groot gevaar van door te ver gedrevene beperking of te algemeene bepalingen, te veel of te weinig te beslissen.

Ik meen, dat de vier hoofdbeginselen voor deze beschouwing genoegzame bruikbare stof opleveren voor de toepassing der oude en nieuwe wetten. De verdere algemeene waarheden moge de wetenschap in de scholen ontwikkelen. Dit ligt buiten de grenzen der wet.

Ten gevolge der erkende waarheid, dat de regten en verbindtenissen, voortspruitende uit overeenkomsten, moeten geregeld worden naar de wet, onder welke dezelve zijn opgerigt, moest het noodwendig volgen, dat ook de regten van echtelieden, voor de invoering van het Burgerlijk Wetboek getrouwd, zich schikken moeten naar die wet, welke op het oogenblik van de voltrekking van het huwelijk aanwezig was. Deze waarheid is ook bij het ontwerp met ronde woorden uitgedrukt, en dit was noodzakelijk, omdat behalve uit het oogpunt van eene overeenkomst, welke wederzijdsche regten en verpligtingen regelt, het huwelijk ook een ander gezigtspunt oplevert: namelijk, dat van eenen merkwaardigen en belangrijken burgerlijken stand. Als zoodanig is deze stand in verband met de openbare orde der maatschappij, ja als hare voorname grondslag, een voorwerp van bijzondere zorg des Wetgevers. Daarenboven regelt de wet na hare afkondiging alle zuivere persoonlijke bevoegdheden. Dit regtvaardigt dan ook het verbod, waarvan in het vijfde artikel van het ontwerp, waarbij uitdrukkelijk ter wegneming van twijfeling is voorgeschreven, dat echtelieden, ten tijde der regering van het wetboek Napoléon getrouwd, na de invoering van een nieuw wetboek, niet vrijwillig uit den echt scheiden kunnen.

Dit is eene als men wil uitdrukkelijk bevolene terugwerking van het nieuwe wetboek, waarbij bevorens bestaande regten worden vernietigd. Onder het tegenwoordige wetboek is immers echtscheiding bij onderlinge toestemming mogelijk. Bij gevolg zoude dit regt eene voorwaarde zijn van het huwelijk onder deze wet opgerigt, en dit moet noodzakelijk, zonder uitdrukkelijk verbod, waarbij het tegendeel bevolen is, uit dit oogpunt ten gevolge hebben, dat ook alle echtgenooten, onder de tegenwoordige wet getrouwd, het regt geschapen bleef jegens elkander zoodanige echtscheiding te mogen vragen, niettegenstaande het nieuwe wetboek dezelve niet toeliet op grond van het beginsel van non-retroactiviteit, hetwelk voor den Regter onbepaald verbindelijk is.

Op deze wijze moest dit onderwerp worden beoordeeld, bijaldien hierbij de vraag alleen was, om de regten en verpligtingen uit eene wederzijdsche voor den Staat onverschillige verbindtenis, te beoordeelen. Maar het huwelijk valt niet in dien term. Behalve eene verbindtenis en als zoodanig grond van regten en verpligtingen der echtgenooten onderling, levert hetzelve op een' Burgerlijken stand, voor den Staat van het hoogste belang. De openbare orde vordert eene opzettelijke regeling van dezelve. En het is uit dit oogpunt ten gevolge der beginselen, welke ik zoo aanstonds ontwikkeld heb, dat de Wetgever de volkomene bevoegdheid heeft, ook de non-retroactiviteit van eene nieuwe wet uit dringende oorzaken van staatsbelang of redenen van zedelijkheid op te heffen, en alzoo de dadelijke toepassing daarvan te bevelen ook op het voorledene, en aan dezelve zoo toe te kennen eene terugwerkende kracht. Maar behalve dit, kan het uit hoofde van dit dubbelde oogpunt, waaruit het huwelijk, of als verbindtenis, of als eene persoonlijke staat beschouwd kan worden, niet onverschillig worden geacht, hier uitdrukkelijk in te roepen en toe te passen het beginsel, dat de wet na hare afkondiging, persoonlijke hoedanigheden en bevoegdheden regelt, en daarop onmiddelijk toepasselijk is; ook niettegenstaande het tegendeel uit den aard van een bevorens opgerigt huwelijks-contract in het afgetrokkene ten aanzien der echtgenooten zoude voortvloeijen.

Ik zal niet noodig hebben, in een betoog te treden, dat dezelve redenen van staatsbelang, die U Edel Mog. hebben bewogen, bij het Nederlandsche regt te verbieden de echtscheiding uit onderlinge overeenkomst, rijke bron van verwoesting en onzedelijkheid, ook aanwezig zijn, om dit verbod uitdrukkelijk voor te schrijven op huwelijken, opgerigt onder eene wetgeving, welke die echtscheiding toeliet. Niemand zal beweren, dat het nadeel groot is, omdat men zeker niet veronderstellen kan, dat een huwelijk wordt aangegaan met voornemen van echtscheiding. Als eene billijke matiging van dit verbod mag worden aangezien de uitzondering, dat aanhangige regtsgedingen hierover kunnen vervolgd worden, volgens de oude vormen, en de vrijwillige echtscheiding kan worden uitgesproken, zoo daartoe termen zijn. Dit is overeenkomstig het beginsel, dat een vonnis in het algemeen van terugwerkende kracht is, tot op het oogenblik van de regts-aanhangigheid van een eisch. Terwijl het mij niet aan redelijken twijfel toeschijnt onderhevig te zijn, dat de aanhangigheid der zaak niet anders begint, dan met de verschijning der partijen voor den Voorzitter der Regtbank. Eerst dan wordt hen akte gegeven van derzelver ingestelden eisch.

Het derde hoofdstuk beslist een belangrijk punt en transitoire vraag, waarover, en bij de Regtsgeleerden, en bij de onderscheidene Hoven en Regtbanken, zoo wel in Frankrijk als in Duitschland, ja ook in de moderne en transitoire wetgevingen zelve, zeer uiteenloopende beslissingen plaats hebben.

Ik meen, dat zij, die voor den dag der invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, hunne meerderjarigheid verkregen hebben, meerderjarig blijven, ofschoon zij de jaren nog niet bereikt mogten hebben, welke de nieuwe wet daartoe vereischt. Het verschil tusschen het tegenwoordig regt en het toekomende is U Edel Mogenden bekend.

Zonder uitdrukkelijke bepaling der wet, zoude men, naar sommiger meening, volgens algemeene beginselen van het regt, moeten beslissen, dat, aangezien de wet, betrekkelijk de persoonlijke bevoegdheden, de personen opneemt onder hare regering, bij het oogenblik der afkondiging ieder individu zich moet bevinden in de termen van hare beschikking, waaruit van zelve volgt, dat hij, die bevorens onbevoegd was, bevoegd verklaard wordt, en omgekeerd, onbevoegd verklaard wordt, die onder de oude wet bevoegdheid verkregen heeft, alles echter onverminderd de bestaanbaarheid van derzelver daden, bevoegdelijk onder de vorige wet ondernomen. Aan den anderen kant echter zijn er velen van gevoelen, dat de meerderjarigheid moet worden beschouwd, als zoodanig onherroepelijk verkregen regt, dat daarop het beginsel van non-retroactiviteit der wet van toepassing was, en dat overzulks een meerderjarige niet wederom konde worden geacht te vallen in de termen van minderjarigheid, wanneer hij eenmaal volgens de nieuwe wet meerderjarig verklaard was.

Behalve andere verkeerde beschouwingen, heeft men ook in de beoordeeling dezer vraag, waarover tijd en plaats mij echter weerhouden breeder uit te weiden, niet altijd genoeg op het oog gehouden het verschil der betrekking, waarin de regel van non-retroactiviteit staat, hetzij tot den Regter, hetzij tot den Wetgever. Maar hoe men dit stuk moge beoordeelen, het is vooral voor den Wetgever pligt, die de overgang van oude tot nieuwe wetten regelt, dit aangelegen punt niet te laten liggen in het onzekere. Ik meen, dat de vraag overeenkomstig het welbegrepen belang der maatschappij beslist is bij het ontwerp, waardoor alle verschillende wijze van zien op dat stuk, voor het vervolg in Nederland is afgedaan.

Deze beslissing is dan ook even weinig als die van adoptie en officieuse voogdij, in de Afdeelingen aan minder bedenking onderhevig geweest, dan de bepalingen van het vijfde hoofdstuk, betrekkelijk de wettelijke en geregtelijke hypotheken en derzelver zuivering.

Ik ben verpligt een kort woord hieromtrent te zeggen. Het is bekend, dat bij de nieuwe Nederlandsche Wetboeken een geheel ander stelsel van hypotheken-regt is aangenomen, dan dat, hetwelk bij de Fransche wet is ingevoerd. Na rijpe raadpleging heeft men daarbij alle algemeene, verborgene, stilzwijgende, wettige en geregtelijke verbanden verworpen, en geene andere dan speciale en openbare toegelaten. Bij de ontwikkeling der gronden van die wet, heb ik daarvan in der tijd alle de voordeelen doen zien en aangetoond, hoezeer dit stelsel overeenkwam met de behoefte der maatschappij, die dit beginsel, zoo in het Staatsbelang, als ter verzekering der eigendommen van vaste goederen, die zonder dat hersenschimmig is, gebiedend voorschreef Zullen de heilzame bepalingen van dit stelsel niet voor een groot deel van het tegenwoordig geslacht verloren gaan, en alle de nadeelen der verborgene en algemeene hypotheken, welke ook zonder inschrijving bestaan, gedurende een onbepaald getal van jaren blijven voortduren, dan is het klaarblijkelijk, dat bij de overgang der oude tot de nieuwe wetgeving, dit stuk op eene doelmatige wijze behoorde te worden geregeld, om den Staat, zonder groote opoffering van persoonlijk verkregen regten, het genot te doen hebben eener heilzame wetgeving, en de eigendommen der vaste goederen van hare leden zoo spoedig mogelijk te verzekeren tegen bedrog en zoo vele kunstgrepen, waartoe de tegenwoordige stand van zaken en de voortduring van verborgene hypotheken, zoo ruimschoots gelegenheid verschaft. Uit dien hoofde vordert art. 9 van het ontwerp inschrijving van de wettelijke hypotheken, overeenkomstig de voorschriften bij het nieuwe wetboek ontwikkeld, zonder eenig noemenswaardig bezwaar. Het stelt daarvoor een ruim termijn van vijf jaren. Het laat toe bij art. 10, om die inschrijving te doen ook op de goederen, na de invoering der nieuwe wet verkregen, binnen den tijd van een jaar, nadat de eigendom zal zijn verkregen, en gedoogt bij het volgend artikel ook derzelver inkorting overeenkomstig de bepalingen der tegenwoordige wet.

Ter verzekering der uitvoering dezer bepalingen, bevat het ontwerp doelmatige voorschriften, waardoor deze verkregene regten onder de tegenwoordige wet verzekerd en bewaard blijven. Zij belast daarmede de mans, de voogden en curatoren zelve; maar behalve dat, ook de toeziende voogden en curatoren, die zij daarvoor verantwoordelijk stelt: niet alleen dit, maar de bloedverwanten zoo wel van de minderjarigen, als der getrouwde vrouw, welke laatste ook zonder magtiging van haren man daartoe bevoegd is. En als of dat alles nog niet genoegzaam ware, de uitvoering dezer wet en de bewaring der verkregene regten van personen, welke de wet meer onmiddellijk onder hare bescherming neemt, wordt als nog binnen een bekwaam tijdvak opgedragen aan het openbaar gezag zelve, en aan het publick Ministerie en aan de Kanton-Regters beide, welke de wet met de zorg voor de belangen der minderjarigen en onder curatele gestelde personen uitdrukkelijk belast, bijaldien, hetgeen voorzeker niet algemeen kan worden vooruitgezien, nalatigheid in de behartiging dezer belangen, mogt hebben plaats gehad. Het is er nogtans verre van daan, dat deze stilzwijgende hypotheken, onder de tegenwoordige wet verkregen, zouden vervallen zijn bij mogelijke nalatigheid der inschrijving binnen den termijn. Het tegendeel wordt uitdrukkelijk bij het ontwerp verklaard.

Art. 9 maakt het regt van hypotheek afhankelijk van inschrijving binnen eenen bepaalden termijn, om volledig effect te hebben, en dat artikel schrijft uitdrukkelijk voor, dat deze nalatigheid der inschrijving geen ander gevolg heeft, dan verlies van rang en niet het verlies van het regt zelve. Het bepaalt alleen, dat de latere inschrijvingen, na verloop dezer termijnen, van geene kracht zullen zijn, dan te rekenen van den dag, waarop die inschrijving naderhand zal hebben plaats gehad.

Men heeft in de afdeelingen tegen deze bepalingen bedenkingen in het midden gebragt, waarvan ik de juistheid niet kan toegeven. Men heeft gemeend, dat bij deze wet beslist was, dat de stilzwijgende hypotheken vervallen waren, zoo dezelve niet binnen den vereischten termijn waren ingeschreven. Ik heb het tegendeel hiervan doen zien, zij verliezen, naderhand ingeschreven, alleen hun rang, maar worden, wat den grond van het regt belangt, niet vernietigd. Alleen de uitoefening van het regt wordt afhankelijk gemaakt van eene formaliteit, die noodzakelijk is in het belang der maatschappij. Men heeft tegengeworpen, dat het echter eene kwetsing was van een verkregen regt, ook dit voor te schrijven. Ik antwoord, in de eerste plaats wordt er niets verloren, zoo zij, die voor de inschrijving zorgen moesten, hunnen pligt doen. De wet bevat te dien aanzien de meest mogelijke waarborgen, en men kan nimmer eene wet uitvoerlijk achten, bijaldien men uitgaat van de veronderstelling, dat niemand zijnen pligt doet.

In de tweede plaats past men het beginsel van non-retroactiviteit, hetwelk voor de Regtbanken als onvoorwaardelijken regel is, te onregt toe, den Wetgever, die, gelijk getoond is, de volkomene bevoegdheid heeft, om de uitoefening van zekere regten aan bepaalde voorwaarden te onderpen, zonder dat zij daarom gehouden kan worden inbreuk gemaakt te hebben op verkregen regten, bijaldien dit, uit hoofde van een welbegrepe